

PARTENERIAT PENTRU EDUCAȚIE

SYNOPSIS

1. Parteneriat social pentru educație	5
1.1.Obiectivele parteneriatului social în educație – identificare de nevoi, identificare de soluții, acțiuni	9
1.2.Identificarea partenerilor sociali pentru educație	13
1.3.Managementul parteneriatului social de succes în educație – funcționarea parteneriatului, comunicarea în cadrul parteneriatului	18
2. Rolul școlii în comunitate	25
3. Școala și familia – parteneriat educațional fundamental	31
4. Cultura organizațiilor școlare și parteneriatul educațional	43
4.1.Cultura organizației școlare. Repere teoretice	43
4.2.Despre valorile școlii și cultura organizației școlare	45
4.3.Bariere în parteneriatul școală – familie	50
5. Școala, organizația care învață și produce învățare	51
5.1.Ce este organizația care învață?	51
5.2.Modalități de învățare în organizațiile care produc învățare	53
6. Proiectele școlii derulate în parteneriat (extra curriculare și extra școlare - exemple de bune practici)	55
6.1.Proiectul - context de învățare	55
6.2.Vizita de studiu – context de învățare	59
6.3.Voluntariatul – formă de democrație participativă pentru educație	61
6.4.Oferta educațională a școlii – răspuns la nevoile și așteptările comunității	76
7. Bibliografie	81

În dezvoltarea modului de formare se va ține seama de:

- + numărul de ore alocate fiecărui modul pentru transfer de cunoștințe, formarea/dezvoltarea de competențe prin aplicații și exerciții, evaluare formativă, evaluare finală;
- + procesul de formare se va desfășura sub formă de activități față în față și la distanță, prin studiu individual, lucru în echipă; se vor crea/prelua cu indicarea sursei studii de caz, chestionare, metafore etc. în funcție de tematica abordată;
- + vor fi vizate obiectivele prezentate în Raportul studiului diagnostic privind analiza nevoilor de formare a cadrelor didactice;
- + pentru fiecare modul vor fi concepute fișe de lucru, bibliografie, lista de teme de proiect pentru cursanți, test final de evaluare.

*

* *

Motto:

“Într-un parteneriat adevărat, nevoile partenerului sunt tot atât de importante ca ale tale însuși. Cu nimic mai importante, cu nimic mai puțin importante. Exact la fel de importante.”

Paul Ferrini

1. Parteneriat social pentru educație

Parteneriatul este o formă de colaborare între două sau mai multe entități, persoane fizice și/sau juridice care au interese comune, acționează asumat prin valorificarea tuturor resurselor de care dispun, pentru atingerea unor scopuri comune.

Educația este un drept și în același timp o responsabilitate; este un drept al oricărui copil sau adult, dar este o responsabilitate a statului, a instituției de învățământ și a familiei acestuia.

Educația aduce beneficii directe subiecților înșiși, copiii sau adolescenți, adulți, cuprinși într-un program de dezvoltare de competențe și acumulare de cunoștințe, fie că sunt elevi de vârstă școlară, fie că sunt adulți care își completează/definitivează educația sau se află într-un program de reconversie profesională.

Educația trebuie privită însă și ca un **bun public**, o investiție care aduce beneficii la nivel de societate, prin pregătirea și realizarea progresului social, investiție realizată după un plan prestabilit, susținut de politici adecvate, ce decurg din strategia națională pe termen mediu și lung, în contextul valorilor locale, naționale, internaționale.

Educația trebuie să pregătească elevii pentru mobilitate fizică, morală, cognitivă și afectivă, dându-le șansa să aleagă cum, unde și în ce formă se vor integra în viața activă, cu maximum de satisfacție personală și să determine progres socio – economic.

Pornind de la premisa că educația este un proces de lungă durată, care se desfășoară pe mai multe planuri – formal, informal și non formal, este de la sine înțeles că educația nu începe când copilul ajunge la școală și nu se încheie când copilul pleacă de la școală, ci este un proces complex care începe dinainte de naștere – perioada intrauterină - și se continuă pe parcursul întregii vieți, în diferitele contexte ale existenței persoanei.

Educația durabilă care să faciliteze tranziția de la statutul de elev la cea de persoană integrată pe piața muncii este rezultatul unei munci de echipă care implică acțiunile concertate ale școlii, familiei, altor actori cum sunt: ONG-uri, agenți economici, autoritățile publice, societatea prin reprezentanții săi. Actorii educaționali sunt implicați în mai mare sau mai mică măsură, în funcție de gradul de conștientizare și de capacitatea lor de a-și asuma roluri, responsabilități și limite de competență în egală măsură.

Cele trei forme de educație, după Coombs, Prosser și Ahmed (1973)¹, se definesc astfel:

Educația formală este procesul care se desfășoară în sistemul de educație, structurat ierarhic și cronologic, pornind de la școala primară până la terminarea universității, incluzând, pe lângă studiile academice generale, diverse programe specializate de formare (cursuri, activități de formare organizate de instituții de învățământ).

Educația non formală este reprezentată de orice activitate educațională organizată în afara sistemului formal de educație, fie că se desfășoară separat, fie ca o secvență a unei activități ample, menită să răspundă nevoilor educaționale ale unui anumit grup, pentru care s-au stabilit obiective de învățare clare.

Educația informală este procesul real de învățare în cadrul căruia fiecare individ își formează atitudini, își interiorizează sau clarifică anumite valori, dobândește deprinderi și cunoștințe din experiența cotidiană, valorificând influențele și resursele educative din mediul în care trăiește – familie, vecini, colegi de muncă sau de joacă, de la piață/ magazin, de la bibliotecă sau din mass-media etc.

Cele trei tipuri se deosebesc, mai degrabă din perspectiva administrativă, în raport cu condițiile și contextul în care se petrece fiecare dintre ele.

¹ Educația nonformală și informală: realități și perspective în școala românească / Octavia Costea (coord.), Matei Cerkez, Ligia Sarivan, ..., București: Editura Didactică și Pedagogică, 2009

Dacă **educația formală** este legată de școli sau de instituții care se ocupă de formare și se încheie cu acordarea de diplome, certificate și calificări recunoscute oficial, **educația non formală** răspunde nevoilor de învățare ale elevilor și se poate realiza, în cadrul unor seminare, sesiuni de formare, workshop-uri, prin parteneriat între facilitatori și participanți, în grupuri/comunități sau în cadrul altor organizații (decât cele din sistemul de învățământ). Educația non formală se poate realiza în paralel cu sistemele principale de educație: fie la locul de muncă și prin acțiuni ale organizațiilor societății civile (organizații de tineret, sindicate, agenți economici etc.), fie în timpul liber, oferită de organizații sau servicii complementare sistemelor convenționale (de exemplu, cursuri de artă, muzică, sport, meditații particulare pentru pregătirea examenelor). De obicei, nu se încheie cu acordarea de diplome sau certificate. Cel mai adesea, sintagma „educație non formală” este folosită cu referire la educația continuă a adulților, deși aria sa de cuprindere nu se limitează la adulți.

Educația informală se realizează individual sau prin interacțiuni cu prietenii, cu membrii familiei sau cu colegii de serviciu, ca proces de învățare tacită, experiențială, neconștientă și neplanificată. Se poate considera că proiectele personale de cunoaștere autodidactă fac parte tot din educația informală. De exemplu, dorim să învățăm să lucrăm cu un nou program (Power Point), ca să facem diverse prezentări: ne documentăm pe internet, din cărți/ reviste de specialitate, de la prieteni sau de la cunoștințe care folosesc deja acest soft. Educația informală poate fi considerat un proces de învățare generat de un context favorabil (voluntariat, membru al unor organizații comunitare sau de tineret etc).

Cine este principalul actor în organizarea educației formale la nivel local? Școala, ca și parte a sistemului de educație, este cea care aplică prevederile legale emise de Ministerul Educației și Inspectoratul Național Școlar privitor la curriculum, plan cadru, set de competențe ce trebuie formate în concordanță cu profilul elevului pe cicluri de învățământ și

asigură managementul școlar și educațional. Școala, ca și instituție publică trebuie să asigure prin educația formală principiile educaționale referitor la accesul la educație, echitate, egalitate de șanse; școala urmărește prin proceduri și cu instrumente specifice progresul elevului, inclusiv din perspectiva educației informale și non formale, componente vizibile în afara spațiului școlar (în familie, în grupul de prieteni, în cadrul activităților extrașcolare etc.)

Cum și cine poate participa la organizarea și derularea activităților educaționale non formale, respectiv informale?

Educația non-formala se realizează în afara sistemului școlar pentru a se forma o punte între cunoștințele predate și utilitatea lor practică, asigurându-se astfel formarea de competențe durabile, transversale, de viață. Acest tip modern de instruire elimină stresul cadrului formal al clasei (note, disciplina impusă la clasă, teme obligatorii). Activitățile non formale sunt organizate de școală sau de alte entități, cu acordul și implicarea școlii.

Exemple de activități educaționale de tip non formale sunt:

- activități extra curriculare: cercuri pe discipline, ansambluri sportive și artistice, concursuri, olimpiade etc.;
- activități extra școlare: proiecte de ecologie, educație civică, excursii, vizite tematice, acțiuni social-culturale (în clubul elevilor, la muzeu, la teatru, în biblioteci etc).

La organizarea activităților de educație non formală școala poate beneficia de expertiza unor entități precum ONG-uri, instituții publice sau private, pe baza unor acorduri clare privind responsabilitățile fiecărei părți pentru asigurarea interesului major al elevilor – educația.

Educația informală poate lua oricare dintre formele descrise mai sus și se completează în mediul în care elevul își petrece mare parte din timp – familie, prieteni, vecini etc. Educația informală este un proces neplanificat, impredictibil, cu efecte mai ales în zona comportamentală, atitudinală și stimulează autoevaluarea și reflecția asupra propriului mod de a învăța.

Pornind de la aceste premise, ghidul de față este structurat astfel încât:

- să contureze un cadru teoretic minimal pentru definirea școlii ca și actor educațional esențial în comunitate;
- să demonstreze beneficiile parteneriatului în educație pentru fiecare parte implicată;

- să ofere idei/modele pentru derularea de activități educaționale în parteneriat în folosul educației și al comunității;
- să prezinte un context pentru exersarea auto/evaluării reflexive și dezvoltarea creativității în diversificarea ofertei activităților educaționale de tip non formal și informal;
- să prefigureze impactul parteneriatului pentru educație pentru progresul școlar ale elevilor și pentru progresul socio – economic al comunității.

Activitățile propuse, provocările, temele de reflecție prezentate în cadrul ghidului nu reprezintă unica soluție ce trebuie avută în vedere, ci este rezultatul unei documentări și munci susținute de către autori, pe o perioadă de minimum 10 ani de activități de formare profesională a cadrelor didactice din perspectiva asigurării succesului educației prin creșterea motivației intrinseci la elevi și cadre didactice, a stimulării interesului și a dorinței de implicare în viața școlii și a educației copiilor din partea părinților, a agenților economici și a tuturor actorilor „afecțați” de educație, într-un fel sau altul, dincolo de granițele învățământului formal.

1.1. Obiectivele parteneriatului social în educație – identificare de nevoi, identificare de soluții, acțiuni

Provocare:

De ce să implicăm familia în viața școlii? Școala știe ce nevoi are elevul și se ocupă de satisfacerea acestora, restul....e treaba părinților².

Reflectează asupra afirmației de mai sus, care este opinia ta? (reflecție 5 min, discuție cu colegii de grup 10 min, concluzii ale formatorului 5 min).

Activitatea 1

² Ne referim la părinți sau reprezentanți legali, după caz.

În calitate de cadru didactic ai implicat părinții elevilor tăi în viața școlii?

- DA NU

Oricare ar fi răspunsul tău, formulează motivația ta aici:

.....

.....

.....

Dacă răspunsul tău e DA atunci bifează situațiile în care ai procedat la implicarea părinților:

- când i-am anunțat despre numărul de absențe înregistrate;
- când i-am anunțat despre notele obținute de copiii lor;
- am discutat cu părinții despre calendarul lucrărilor de control;
- cu ocazia începutului/sfârșitului de an școlar am informat părinții cu privire la situația școlară a copilului;
- am invitat părinții pentru a ne consulta în legătură cu organizarea unei vizite la Fabrica de confecții;
- am consultat părinții cu privire la preocupările copilului lor în afara școlii – face sport? Cu cine își petrece timpul liber? Are spațiul lui intim pentru a-și face temele? Spațiul lui personal pentru gestionarea manualelor, caietelor, cărților?
- am invitat părinții la concertul/serbarea clasei/școlii;
- alte situații ...prezentați-le pe scurt.

1.
2.
3.

Provocare:

În care dintre situațiile de mai sus vorbim despre implicare efectivă a părinților în viața școlii și a educației copiilor lor? Cum caracterizați celelalte situații pe care NU le-ați ales?

Indicații pentru formator:
discuție frontală, concluzii formator – 10 – 15 minute

Activitatea 2

În opinia ta care sunt efectele implicării părinților în deciziile tale pedagogice?

(brainstorming urmat de discuție frontală – 10 - 15 minute)

Formatorul concluzionează pornind de la aserțiunile cursanților. Dintre efectele implicării părinților, nu trebuie să lipsească:

- o cunoaștere globală a copilului;
- cunoașterea mediului în care se dezvoltă copilul;
- care sunt preocupările copilului în timpul pe care îl petrece acasă? La ce treburi ale casei contribuie?
- care sunt idealurile și așteptările părinților privind educația și nevoia de educație a copilului/copiilor lor?
- altele, care?

Relația care se stabilește între cadrul didactic și familie este un parteneriat?

DA

NU

Dacă răspunsul este tău este DA, motivează aici:

.....

.....

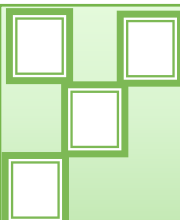
.....

Dacă răspunsul tău este NU, motivează:

.....

.....

.....

Concluzia formatorului:

Prin implicarea părinților în viața școlii se stabilește o relație partenerială pe termen lung, mutuală, între părinte și profesor, ambii având ca obiectiv educarea copilului pentru a deveni un cetățean adult care să aibă capacitatea și competențele de a se integra în societate, de a fi autonom și independent. Rolurile fiecărui partener sunt diferite și asumate. Căile și mijloacele de intervenție diferă, potrivit statutului fiecăruia.

Ce își propune parteneriatul educațional?

- transparentizarea și susținerea procesului educațional formal, non formal și informal;
- conștientizarea nevoii de educație și beneficiile acesteia pentru fiecare individ în parte și pentru societate și progres socio-economic;
- adecvarea educației la nevoile și interesele copilului, în contextul unei bune cunoașteri a acestuia;
- completarea educației formale prin utilizarea resurselor de care dispune comunitatea;
- realizarea unui cod de încredere reciprocă școală – familie – comunitate;

• Ce altceva?

Provocare:

Implicarea părinților în viața școlii aduce beneficii în progresul elevilor și sprijină atingerea obiectivelor educaționale, dacă este o acțiune planificată, coerentă, permanentă și obiectivată. Invitarea ocazională și formală a părinților la școală doar pentru a-i informa în legătură cu progresul/regresul, atitudinea și comportamentul copilului nu va conduce la efectele pozitive ale parteneriatului educațional real.

Activitatea 3

Pornind de la experiența personală de cadru didactic, selectează activitățile enumerate mai jos, în care ai implicat părinții elevilor tăi:

- ședințe cu părinții;
- participare la ședințele Consiliului de administrație al școlii/alte comitete;
- alegerea disciplinelor opționale;
- organizarea serbărilor școlare;
- organizarea de vizite tematice, excursii;

- amenajarea sălii de clasă;
- participarea la activități extra curriculare (cercuri, concursuri, concerte etc.);
- susținerea unor teme de educație civică, educație pentru viață etc.;
- altele.

Grupați activitățile selectate:

Activități educaționale formale	Activități educaționale non formale/informale

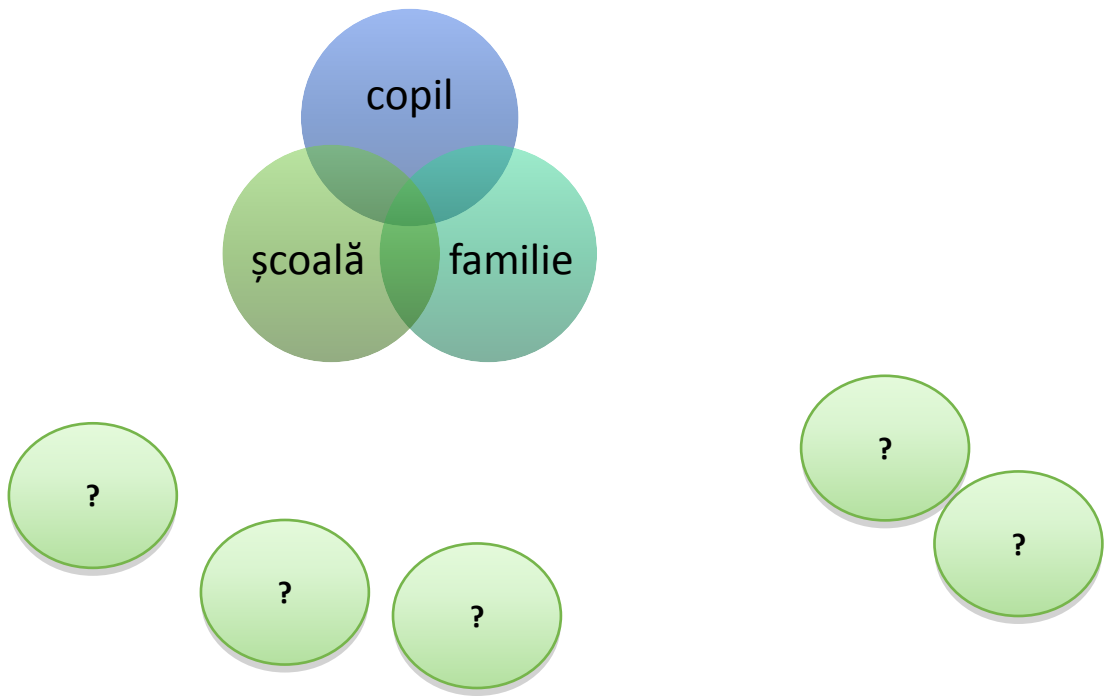
Indicații pentru formator:

Activitatea se desfășoară individual – 15 minute. Formatorul moderează raportările individuale și concluzionează prin cuprinderea corectă a activităților, ca fiind activități educative formale sau non-formale sau informale

1.2. Identificarea partenerilor sociali pentru educație

Comunitatea educațională a unei școli se constituie în jurul procesului de educație a copilului. Actorii direct implicați în acest proces sunt: cadrele didactice, elevii și, implicit, părinții lor. Indirect însă, în comunitate mai există și alți actori care participă la educație și beneficiază de rezultatele și efectele sale.

Construiți, lucrând în grupe, *Harta rețelei educative*, indicând în ce tipuri de activități educative (formale, non formale și informale) pot fi implicați membrii rețelei.

Identificați agenții educaționale, potențiali parteneri educaționali, din comunitatea în care funcționează școala la care profesezi.

.....

.....

.....

.....

.....

Activitatea 4

Completează spațiile libere din textul de mai jos, în funcție de experiența ta de cadru didactic.

Încurajează-i pe membrii comunității să:

- participe la activitățile școlii, cum ar fi
- sprijine cadrul didactic la organizarea
- participe ca voluntar la
- să activeze într-un grup de lucru/comitet la nivelul școlii, cum ar fi
- îți împărtășească opiniile sale despre modul în care
- furnizeze servicii comunitare școlii, cum ar fi

- propună modalități inovative pentru motivarea elevilor și stimularea progresului școlar, cum ar fi
- prezintă elevilor tăi, în cadrul activității educative, informații despre

Indicații pentru formator:

Formatorul va facilita comunicarea în plen a opțiunilor cursanților și va modera învățarea prin descoperire referitor la oportunitățile și limitele în cazul activităților de mai sus.

Provocare:

Există persoane și instituții/organizații în comunitatea în care funcționează școala în care ești cadru didactic a căror implicare ar fi benefică pentru elevi și pentru școală? Reflectează! Întocmește o listă și propune-ți pașii pe care îi vei face în acest sens.

Conform lui Joyce Epstein³ dimensiunile parteneriatului sunt următoarele:

1. **Părinții** – familiile primesc sprijin pentru a crea medii familiare optime pentru educarea copiilor
2. **Luarea deciziilor** – părinții, prin reprezentanți, participă la luarea deciziilor prin consilii/comitete organizate la nivelul școlii

³ Joyce Epstein, Centre on School, family and Community Partnerships

3. **Comunicarea** – stabilirea unui canal de comunicare cu două sensuri privind progresul copiilor
4. **Voluntariatul** – participarea, ca voluntari, a părinților la diverse activități de educație, în școală și în afara ei
5. **Studiul la domiciliu** – abilitarea părinților pentru a le acorda suport copiilor la extinderea învățării după orele de curs
6. **Colaborarea cu comunitatea** – identificarea tuturor instituțiilor/organizațiilor resursă din comunitate care pot întări/diversifica învățarea și vor îmbunătăți experiențele de viață ale elevilor

Provocare:

Atunci când avem nevoie de ajutor, trebuie să știm cui să ne adresăm!

Activitatea 5

Îți propui să organizezi o activitate de învățare non formală pentru elevii tăi, în afara programului școlar, în afara spațiului școlar, într-o bibliotecă, la muzeu, în parc, la un agent economic, pe stadion, într-o sală de spectacol etc. Realizezi că ai nevoie de ajutor pentru rezultatele învățării să completeze conceptele pe care le-ai parcurs cu elevii tăi. Cui te vei adresa? Prezintă pașii logici pe care îi faci pentru a putea derula activitatea respectivă.

Indicații pentru formator:

Activitatea în grupuri, timp de lucru – 20 min.

Fiecare grup va realiza un poster cu opiniile co-echipierilor. Raportarea se face de către reprezentantul ales în fiecare grup.

Formatorul moderează raportarea – prezentarea opiniei grupului, întrebări și răspunsuri formulate. Formatorul concluzionează accentuând nevoia de planificare și proiectare a acestei activități, precum și competențele celui care inițiază parteneriatul.

Reține!

Prin organizarea activităților de învățare în contexte non formale, în alte spații decât cel școlar, prin prezența și cu sprijinul altor categorii de persoane decât cadrele didactice, elevii învață și exersează competențe transversale, durabile, facilitând astfel trecerea de la statutul de elev, la cel de adult, integrat socio-profesional. Contextele de învățare non formală create în acest mod dau posibilitate elevilor să se întâlnească experiențe din viața reală, să aplice cunoștințele acumulate, să își exerseze funcțiile gândirii – sinteza, transfer, analiză, creativitate - și să își creeze capacități cognitive durabile.

Prin activități de învățare în parteneriat cu instituții publice sau private din comunitatea imediată sau extinsă, cu asociații nonguvernamentale, mediul de afaceri, pot fi formate comportamente și atitudini și pot fi împărtășite valorile autentice ale educației, de tipul:

- toleranță și nediscriminare;
- spirit de echipă, asumarea conștientă a rolurilor;
- civism;
- voluntariat;
- competențe antreprenoriale;
- comunicare – verbală, non verbală și para verbală;
- comportament democratic;
- atitudine pozitivă și respect pentru muncă;
- educarea interesului, cunoașterea și înțelegerea unor domenii profesionale, dincolo de descrierile din manuale.

Școala mileniului III este o școală deschisă, inițiază sau acceptă colaborarea cu parteneri din comunitate pentru a spori șansele furnizării unei educații durabile, facilitând astfel completarea cunoașterii – teoretice, dobândită la clasă, cu setul de competențe și abilități prezent în viața de zi cu zi, dobândite în alt context educațional, cel non-formal.

1.3. Managementul parteneriatului social de succes în educație – funcționarea parteneriatului, comunicarea în cadrul parteneriatului

În orice sistem de educație, școala este responsabilă pentru transferul de cunoștințe, formarea de abilități și competențe cu scopul educării elevilor și a tinerilor pentru a deveni cetățeni responsabili. Conținutul și repererele administrative (unde?, când? Cât?, Cu ce? În ce fel?...) pentru desfășurarea procesului de instruire și educație formală sunt atributele autorităților publice, Statului. Prin documentele de reglementare se stabilesc **profilul și competențele** absolvenților, precum și **modalitățile de evaluare și recunoaștere academică**. La nivelul școlii toate demersurile sunt cuprinse sub conceptul de management educațional și management școlar, în care funcționează toate componentele managementului organizațional (planificare, organizare, implementare, control, monitorizare, evaluare, reprezentare), adaptate la organizația școlară, o organizație care învață și produce învățare. Vehiculul comun este **comunicarea** sub toate formele sale.

Este evident că proiectarea, derularea, evaluarea activităților formale de educație necesită efort, resurse, creativitate, spirit inovativ din partea cadrelor didactice, precum și respectarea unui cod profesional impecabil fundamentat pe asigurarea accesului la educație, egalitate de șanse, calitate, echitate.

Cu atât mai mult, implicarea unor factori externi în educație, sau organizarea activităților de învățare în alte contexte decât cel clasic, în sala de clasă, presupune un surplus de efort, experiență și responsabilitate din partea acestora.

Școala este spațiul optim unde elevii învață **despre** și **pentru** comunitatea și pentru ei înșiși. Școala, ca furnizor de instruire și educație trebuie să fie deschisă, primitoare și prietenoasă, prin tot ce are ea: resurse umane bine pregătite, motivate și cu harul meseriei, spațiu și echipamente adecvate. În cadrul curriculumului obligatoriu, dar și în afara lui, școala trebuie să furnizeze cunoștințe, competențe necesare în viața reală. Școala nu poate avea porțile închise în fața părinților elevilor, agenților economici, funcționarilor etc, întrucât toți aceștia sunt interesați și, totodată beneficiari ai educației elevilor.

Activitatea 6

Reflecțați asupra motivelor pentru care brutarul, poștașul, preotul, vânzătorul de la magazin, mecanicul auto etc. sunt interesați de educația elevilor și în ce fel sunt ei beneficiari ai educației altora?

Instrucțiuni pentru formator:

În vederea desfășurării exercițiului de reflecție cursanții sunt împărțiți în grupe de 3 – 5 proveniți de la diferite școli, discută și întocmesc, prin cooperare, lista motivelor și a modalităților prin care factorii sociali sunt interesați și beneficiază de educația/competențele dobândite de elevi.

*Timp de lucru – 15 minute. Raportare –galeria posterelor
Formatorul concluzionează în final,
după ce moderează discuțiile pe această temă*

Care sunt pașii de urmat pentru un parteneriat educațional de succes ?

1. Stabilirea obiectivelor de urmărit prin intermediul parteneriatului și a activităților ce urmează a fi organizate
2. Identificarea intereselor școlii din perspectiva rezultatelor vizate
3. Vizitarea și identificarea instituțiilor/organizațiilor/persoanelor care pot fi atrase către școală (potențiali parteneri)
4. Identificarea intereselor potențialului partener pentru care ar putea fi co-interesat

5. Stabilirea strategiei de comunicare cu accent pe promovarea beneficiilor educației pentru toți actorii educaționali (potențiali parteneri)
6. Comunicarea, negocierea pentru stabilirea rolurilor și a contribuției fiecărei părți
7. Identificarea potențialelor riscuri, dar și formularea de măsuri ameliorative
8. Încheierea parteneriatului bi sau multi-partit concretizat într-un acord/protocol de parteneriat formalizat în scris dacă vizează o succesiune de activități sau verbal, dacă este de scurtă durată
9. Evaluarea periodică împreună cu partenerul/partenerii a progresului parteneriatului și calitatea rezultatelor/efectelor acestuia.

Când un parteneriat este funcțional?

1. Au fost identificate interese comune ale tuturor partenerilor
2. Parteneriatul se bazează pe încredere, implicare necondiționată și permanentă, conform regulilor și a responsabilitățile asumate
3. Comunicarea deschisă și permanentă între parteneri
4. Derularea transparentă a activităților vizate
5. Asumarea deciziilor parteneriatului prin consens

Comunicarea în cadrul parteneriatului

Provocare:

„Comunicarea înseamnă talentul de a înțelege că nu suntem la fel”.

Octavian Paler

Oferim mai jos o posibilă reprezentare a comunicării în cadrul parteneriatului:

Consulting Services to Develop a Training Plan for Continuing Training of Teachers, CQ-03,
Credit No. 5196, MD

Non/(In)formală

În cadrul unui parteneriat, fie el pe termen scurt, destinat derulării unor activități unice (seminar, vizită de studiu la un agent economic, derularea unei activități ecologice, spectacol, serbare școlară etc.), fie pe termen mediu sau lung (organizarea unei serii de întâlniri cu agenți economici din diverse domenii, activități de voluntariat, serie de activități părinți – copii, concursuri, tabere școlare, stagii de pregătire practică etc), comunicarea este elementul care poate conduce la succes sau, dacă este deficitară, atunci va determina insatisfacția beneficiarilor și a partenerilor, conducând la ruperea înțelegerii pe care se fundamentează parteneriatul.

Prezentăm mai jos tipuri de comunicare și exemple ce pot fi luate în considerare:

Comunicare verbală	Comunicare scrisă	Comunicare non/para verbală
Prezentarea ideii de parteneriat (obiective, rezultate așteptate, resurse necesare); Discutarea progresului în derularea parteneriatului; Prezentarea rezultatelor parțiale beneficiarilor, comunității; Stabilirea unor repere organizatorice;	Adrese, scrisori de informare, invitații de participare la evenimente, contract/acord de parteneriat, rapoarte evaluative periodice, Prezentări Power Point, Comunicate de presă etc.	Limbajul corpului Comunicarea vizuală Expresii psihice care denotă starea de spirit pozitivă, optimistă, sinceră, hotărâtă, gata de acțiune, etc

Medierea conflictelor; Negocierea clauzelor, atribuțiilor și a responsabilităților Conferință de presă, masă rotundă, etc.		

Activitatea 7

Îți propui să organizezi o activitate din domeniul social/educație pentru sănătate/educație ecologică/orice altă activitate menită să contribuie la responsabilizarea elevilor din perspectiva civică. Ești conștient că această activitate, derulată în alt cadru decât sala de clasă, implică costuri, experiență, dar va fi și o modalitate de a ieși din sala de clasă către comunitate. Veți fi văzuți de părinți, vecini, vânzătoarea de la magazin, directorul școlii, alți profesori, alți elevi, polițist, preot...

Pentru a fi sigur de reușita acțiunii, prin formarea la elevi a unor competențe civice, dar și pentru a te asigura de siguranța și sănătatea elevilor tăi, ai avea nevoie de ajutor. La cine apelezi?

Negociați, în grupul de lucru constituit de formator, tema acțiunii și proiectați pașii pe care îi veți face până la realizarea unui proiect, în parteneriat. Realizați un poster, alegeți-vă prin negociere raportorul și pregătiți-vă prezentarea pe care o veți face în fața colegiilor din grupa de formare.

Indicații pentru formatori:

Timp de lucru – 45 min

Formatorul va modera prezentările și sesiunile de întrebări și răspunsuri pentru fiecare prezentare în parte.

Care sunt valorile comune care vor fi împărtășite de parteneriat?

- Siguranța elevilor în spațiul școlar tradițional și în alte contexte de învățare
- Calitatea și adecvarea informațiilor și a exemplelor din viața reală (pe plan personal și profesional)
- Formarea competențelor specifice domeniilor profesionale, pentru a facilita cunoașterea în contexte reale, dincolo de informațiile și exemplele din manuale
- Sănătatea elevilor și starea de confort, prevenția
- Implicarea directă a elevilor în propria lor educație pentru stimularea formării competențelor transversale, durabile
- Completarea componentei cognitive a cunoașterii cu cea acțională și afectivă

Care sunt factorii care susțin sau dizolvă un parteneriat

- Ideologie
- Leadership
- Putere
- Istoric și relații preexistente
- Competiție
- Resurse
- Timp, durată

Dacă există compatibilitate din perspectiva celor 7 dimensiuni, la nivelul tuturor entităților care formează un parteneriat, atunci există toate premisele pentru obținerea cu succes a rezultatelor așteptate. În cazul în care există diferențe/diferende pe oricare dintre cele 7 dimensiuni, oricât ar încerca entitățile participante, parteneriatul nu va rezista, nu va putea „lucra” pentru obținerea unor rezultate pozitive.

***Atenție!** Când îți alegi partenerii, fii atent ca să știi foarte bine ce vrei să faci. Care sunt precedentele tale colaborări? Cu cine ai mai colaborat înainte? Ce știi despre noul potențial partener? Ce*

image are în piață? Încearcă să te asiguri că are aceleași valori ale educației ca și instituția ta școlară.

2. Rolul școlii în comunitate

Școala este instituția care oferă un serviciu social, acela de a educa și instrui copiii, prin transmiterea de cunoștințe, formarea de abilități, norme, valori recunoscute și acceptate social. Școala este o instituție care are un sistem intern de organizare, are valori și norme interne, care decurg din specificul activităților sale, sub coordonarea ierarhică a Ministerului Educației, Inspectoratul Național pentru Educație și departamente zonale, locale cu responsabilități în administrarea și managementul educației.

În contextul actual, caracterizat de tendința de extindere a procesului de educație de la organizația școlară către alți agenți educaționali.

Școala este unul dintre cei mai importanți factori din comunitate, care oferă educație explicită, respectiv implicită și determină progresul socio – economic, ea este un „motor” de dezvoltare a comunității în care funcționează, alături de familie, autorități locale, agenți guvernamentali, organizații non guvernamentale, agenți economici.

În aceste condiții, școlile sunt supuse unor presiuni din partea unor grupuri ideologice locale, sistemelor politice, condițiilor economice, a diverselor tendințe manifestate la nivel local sau

global. Calitatea serviciilor furnizate de școală este influențată de mediul în care există, din perspectiva obținerii resurselor necesare (materiale, umane, financiare, informaționale).

Școala funcționează într-un context reglementat la nivel național, de la care se așteaptă furnizarea unor servicii sociale de educație, în concordanță cu profilul absolventului, așa cum este el predefinit în Legea Educației.

Cu toate acestea, școala funcționează într-o comunitate aparte, care are valorile ei, așteptările ei față de profilul viitorilor absolvenți. Cultura, valorile, orientarea socio – economică a comunității sunt dimensiuni pe care școala trebuie să le aibă în vedere atunci când proiectează serviciile de educație, pornind de la premisa că școala nu furnizează educație ca un scop în sine, ci educație pentru dezvoltare și progres, atât pentru fiecare individ în parte, cât și pentru comunitatea locală, regională, națională, internațională.

Provocare:

De ce educăm așa?

Reflectează și împărtășește-ți opinia cu colegii !

Prin intermediul părghiilor și a expertizei de care dispune, școala contribuie și la ridicarea nivelului de educație a cetățenilor săi, direct, prin organizarea unor evenimente care au acest scop explicit, dar și indirect prin implicarea actorilor educaționali în activitățile de educație formală sau complementare (non-formală, informală).

Exemple:

a) Școala deschisă comunității

Școlile pot organiza activități de informare, conștientizare, de completare a educației, extra-curriculare, extra-școlare, în afara programului școlar formal al școlii.

Pot fi organizate:

- mese rotunde;
- campanii de conștientizare;
- caravana educației;
- puncte de informare și documentare;
- ecologizarea spațiului școlar și a celui adiacent (curte, teren de sport, grădina etc.);
- întâlniri informale cu părinții, agenți economici, reprezentanți ai autorităților locale, reprezentanți ai organizațiilor guvernamentale/non-guvernamentale;

La astfel de activități vor participa elevi, adulți reprezentând actori educaționali din comunitate, inclusiv părinți.

Tema și organizarea administrativă vor fi bine stabilite în prealabil.

Pentru stimularea participării se va face apel la canalele de comunicare considerate cele mai eficiente, având în vedere specificul comunității, nivelul de instruire al potențialilor participanți.

În afara programului școlar formal, în școală se pot derula activități cu și pentru elevi, în cadru non-formal, informal, sub atenta supraveghere a personalului didactic sau didactic ajutător (cercuri, meciuri, echipa de teatru, brigada artistică, activități sportive etc).

Pot fi organizate activități de alfabetizare digitală a elevilor și a membrilor comunității, în grupuri mixte, eterogene, pentru a stimula comunicarea cu co-vârșnici dar și cu cei de vârstă diferite; experiența și valorile fiecărui participant devine o resursă de educație pentru ceilalți.

Reține !

Mesajul pe care școala îl promovează în situațiile prezentate mai sus este că educația nu se încheie la terminarea programului orar zilnic, ci este un proces continuu, care implică educabilul, către care toți actorii educaționali trimit mesaje constructive, din perspectiva competențelor și a expertizei lor.

b) Vizite de studiu și de cunoaștere efectuate în comunitatea apropiată sau extinsă

În contextul unei învățări integrate și extinsă, profesorul clasei poate organiza vizite, în condiții legale privind organizarea activităților de învățare în alt context de cât sala de clasă, special destinată procesului didactic.

Obiectivul de vizitat este în strânsă legătură cu tema unității de învățare, iar derularea efectivă a vizitei presupune parcurgerea unor pași prestabiliți și o metodologie specifică educației non-formală.

Vrei ca elevii tăi să înțeleagă mai bine ce înseamnă să lucreze în domeniul agricol? Du-i într-o vizită la o ferma unui agent economic privat; acolo pot vedea personalul care lucrează în condiții reale, cu echipamente și utilaje reale, pot discuta cu fermieri, lucrători în agricultură, inginer agronom etc.

Vrei ca elevii tăi să înțeleagă ce înseamnă să fie reporter media? Du-i în vizita la un furnizor de servicii de informare: ziar, TV, radio. Vor afla dacă au aptitudini, dacă le place și ce presupune pregătirea pentru a deveni ei înșiși persoane ocupate în domeniul media.

Vrei ca elevii tăi să cunoască preocupările, viziunile altor elevi de vârsta lor? Vor socializa și vor încerca să afle răspunsuri la întrebări comune. Du-i în vizită la o școală, pe care o alegi împreună cu ei, cu respectarea unor criterii stabilite de comun acord cu ei. Activitățile derulate în cadrul vizitei vor fi stabilite în concordanță cu obiectivele și competențele pe care le ai în vedere în proiectarea activității. Implică-i pe elevii tăi în organizarea evenimentului.

c) Promovarea ofertei educaționale a școlii

Pentru a atrage atenția asupra activității pe care școala o derulează în și pentru comunitate, cu scopul de a câștiga încrederea acesteia, dar și pentru a-și valida corectitudinea și adecvarea ofertei de servicii educaționale, școala trebuie să își stabilească strategia de promovare și marketing.

O posibilă activitate este organizarea evenimentului „*Ziua porților deschise*”, ocazie cu care se face cunoscută și oferta educațională pentru anul școlar următor. Un astfel de eveniment la proiectarea și derularea căruia este indicat să contribuie și elevii și părinții ai acestora este un bun mijloc de promovare a imaginii școlii, a eforturilor și preocupărilor cadrelor didactice pentru oferirea unei educații individualizată, de calitate, centrată pe formarea de competențe, ca urmare a unei bune cunoașteri a nevoilor comunității, în concordanță cu standardele oficiale.

Cu aceeași ocazie pot fi organizate *atelieri tematice* destinate părinților, agenților economici, altor actori educaționali cu scopul aprofundării unor teme de interes local sau general și identificării unor dimensiuni orientative care ulterior vor fi dezvoltate de școală prin identificarea metodologiilor de lucru, a mijloacelor și metodelor de implementare.

Spațiile de acces pot fi decorate cu lucrări ale copiilor, cu standuri echipate cu materiale/produse realizate de copiii sau cu implicarea acestora, în specificul calificărilor/profilurilor de școlarizare care vor fi organizate în anul școlar următor.

Se pot organiza *atelieri practice*, ocazie cu care participanții, indiferent de categoria din care fac parte, contribuie în funcție de posibilitățile specifice vârstei și competențelor sale.

Data și programul evenimentului vor fi anunțate public, prin media sau prin materiale de informare elaborate de școală (profesori și elevi) și distribuite de către elevi, ca agenți de promovare.

d) Activități de voluntariat⁴

⁴ vezi capitolul 6.3, „Voluntariatul, formă de democrație participativă pentru educație

Pentru dezvoltarea simțului civic prin educarea atitudinii responsabile, școala poate organiza împreună cu elevii acțiuni de ecologizare a unor spații publice (parcuri, locuri de joacă, pădure, cursul unei ape etc), plantarea de arbori și îngrijirea lor, vizite și sprijin pentru vârstnici, acordarea de sprijin copiilor din clase mai mici pentru efectuarea temelor etc. Elevii sunt inițiați în filosofia democrației participative, creându-se premisele pentru un transfer logic și aplicat al achizițiilor provenite din educația formală, non-formală și informală. Voluntariatul este un context de învățare cu impact major în domeniul atitudinilor și valorilor și implică modificarea substanțială a rolurilor celor implicați – elevi și profesori, în egală măsură. Profesorul își dezvoltă calitățile de facilitator, el însuși având posibilitatea să își autoevalueze capacitatea de ași flexibiliza și extinde competențele educaționale, dincolo de predarea disciplinei pentru care a fost format.

Dacă activitatea de voluntariat se desfășoară într-un cadru pozitiv, lipsit de stresul notelor și al temelor, acest gen de activitate stimulează interesul pentru învățare și produce învățare activă, practică, durabilă, dezvoltând competențe de învățare prin colaborare, din experiența personală precedentă sau a altora, spiritul de echipă. Se dezvoltă cogniția (observare, explorare, investigare), atitudinea reflexivă (autoevaluarea, schimbarea rolurilor, spiritul tolerant, sensibilitatea și stima de sine.

Reține!

Renunțați la atitudinea autoritară, specifică statutului de profesor al clasei de elevi, atunci când organizați și participați la activități de voluntariat. Adoptați atitudinea „fratelui mai mare”, care are experiență și care îl poate îndruma pe elev fără a crea însă atmosfera autoritară de la ora de curs. Există premise să vă cunoașteți elevii și în alte contexte, de viață, să le descoperiți calități, interese, aptitudini pe care nu le-ați remarcat înainte.

Implică în acest tip de activitate de învățare non-formală și părinți ai elevilor, vor petrece astfel timp împreună, altfel decât în contextul familial.

3. Școala și familia – parteneriat educațional fundamental

În activitatea de instruire și educație, școala are ca principal partener, familia elevului. Din studiile existente se vede că o bună relație de colaborare a școlii cu familia influențează progresul școlar al elevului, are efecte pozitive considerabile în privința frecventării școlii și scăderea abandonului școlar; printr-o comunicare bună cu familia elevului, bazată pe încredere și respect reciproc, profesorul poate completa „profilul” elevului său, în procesul de cunoaștere al acestuia. Adaptarea și adecvarea metodelor și strategiilor didactice la nevoile și stilurile de învățare ale fiecăruia este un mijloc de asigurarea a unei învățări durabile, eliminarea stresului și obținerea valorii adăugate în educație.

Cele mai bune rezultate se obțin în cazul familiilor în care nivelul de educație este ridicat. Această categorie de părinți, poate fi un sprijin important pentru profesor în coagularea și extinderea interesului pentru educație și în alte familii. În cazul familiilor ai căror copii frecventează școala, gradul de înțelegere și de interes

pentru educație este mai mare. Printr-o bună comunicare cu familia și desfășurarea de activități specifice, părinții pot fi sprijiniți să conștientizeze rolul pe care îl au în educația copiilor lor, să recunoască și să corecteze comportamente și atitudini neconforme în familie, să se implice în activitatea de învățare și formare civică și profesională a propriilor copii.

Pe parcursul formării lor ca adulți, copiii au nevoie de modele, de aceea atitudinile pro-școală, pro-educație ale unor părinți se vor transmite firesc copiilor lor, definind motivația acestora pentru învățare, aspirațiile lor pentru formare academică și carieră.

Pentru formalizarea unui parteneriat autentic, durabil școală – familie trebuie să avem în vedere următoarele dimensiuni:

- educarea părinților pentru înțelegerea și asumarea unui parteneriat cu școala în favoarea propriului copil; educația pro-școală/pro-educație a părinților se poate realiza pe următoarele paliere:
 - familii care încă nu sunt părinți – prin organizarea unor cursuri educație sexuală, educația pentru viața de familie etc.;
 - familii care au deja copii, chiar înainte ca aceștia să intre în sistem de învățământ, în funcție de vârstele copiilor, de nevoile lor – prin organizarea de cursuri privind îngrijirea și educarea copiilor mici, educație pentru sănătate, dezvoltarea psihologică a copiilor, comunicarea între generații – părinți, copii, adolescenți, elemente de drepturi ale copilului, obligații și drepturi ale părinților etc.;
- modalități de punere în practică a relației școală – familie:
 - ședințe periodice cu părinții, referitor la aspectele globale ale clasei – conduită, rezultate, climat educațional, frecvență, participare etc.;
 - discuții individuale cu părinții, referitor la conduita individuală, progres sau regres școlar, preocupări, semnale privind lipsa sau existența unor preocupări pe care părinții trebuie să le afle.;
 - activități educative comune elevi – părinți;
 - asociația/comitetul/consiliul de părinți;
 - acțiuni de tipul „Cum progresează copilul meu?”;

- furnizarea de servicii organizate de școală singură sau în parteneriat cu ONG-uri specializate, pe teme de sănătate, sport, consiliere parentală, consiliere de familie;
- activități de remediere școlară, alfabetizare digitală etc.;
- organizarea de excursii, activități de educație prin teatru, activități de voluntariat etc.

Eficiența comunicării cu familia prin identificare barierelor de comunicare și oferirea de soluții pentru depășirea acestora

În ceea ce privește eficiența comunicării cu familia, cei mai mulți dintre profesori își exprimă anumite rezerve. În comunicarea eficientă cu familia, profesorii întâmpină o serie de bariere, pentru care, în special cadrele tinere, nu sunt întotdeauna suficient pregătite.

Din perspectivele unei educații moderne, profesorului îi revine sarcina de a dezvolta relații de colaborare cu părinții elevului, transformându-i pe aceștia în aliați.

Principalele cauze ale acestor bariere, pot fi : lipsa unei ascultări active, ascultarea afectivă, rezistența la critică, o percepție selectivă și subiectivă, bariere de limbaj și culturale, alegerea locului și a momentului oportun pentru comunicare, obținerea informațiilor prin manipulare discretă .

Ne propunem în rândurile ce urmează, să oferim soluții pentru a îmbunătății și corecta eventualele bariere în comunicarea cu familia.

 Problemele de ascultare – de multe ori, cadrul didactic pornește de la concepția greșită că el are doar rolul de a comunica familiei problemele întâmpinate de elev.

Astfel, profesorul presupune că o bună comunicare se poate reduce doar la transmiterea informațiilor și a opiniilor personale. Ascultarea activă, poate fi o bună soluție pentru obținerea unei comunicări eficiente.

 Ascultarea afectivă – impresia transmisă de un părinte, printr-o formulare puternic afectivă, poate determina o percepție viciată asupra mesajului, care poate situa profesorul într-o poziție inferioară față de acesta

- ✚ **Rezistența la critică** – este unul din obstacolele cele mai frecvente dar și cu un grad mai mare de dificultate în depășire, prin obținerea unui feedback nefavorabil. Atunci când profesorul trebuie să gestioneze situații manageriale foarte complicate, dar se izbește de critica unuia sau mai multor părinți, dezvoltarea acestor relații nu se poate baza pe neadevăruri, lingușiri sau duplicitate, ci doar pe adevăr comunicat cu sinceritate și bun simț, pentru ca relația dintre părinte și cadrul didactic să fie una eficientă
- ✚ **Percepția selectivă și subiectivitatea** – volumul mare de informație transmis de părinte impune ca profesorul să aibă o bază reală pentru a decide tipul de reacție față de acesta. Tendința profesorului de a vedea selectiv doar acele informații pe care dorește să le vadă, poate duce la ignorarea acelor elemente concrete care nu se potrivesc imaginii cu care acesta intervine în „ecuația relaționară”. În astfel de situații, cadrul didactic trebuie să facă apel la abilitățile de a interacționa cu părinții prin recunoașterea aspectelor problematice ale unei abordări subiective.
- ✚ **Bariere de limbaj – inadvertențele de limbaj**, pot constitui de asemenea bariere în calea comunicării profesor- părinți. Un limbaj neadecvat nivelului de instrucție a părintelui, prin exprimări presărate cu elemente psihopedagogice sau neologisme, cu un stil prețios de exprimare poate conduce la situații de neînțelegere suficientă din partea părinților. În acest caz, este recomandat un limbaj cât mai simplu, cu termeni uzuali, adaptat interlocutorului, reprezintă soluția optimă înlăturării unui astfel de blocaj.
- ✚ **Bariere culturale** – reprezintă de asemenea factori frecvenți ai neînțelegerilor părinți-cadru didactic, mai ales când părintele se simte inferior în fața acestuia. Profesorul este perceput ca un personaj care posedă un ascendent de cultură, motiv pentru care, el nu trebuie să accentueze aceste discrepanțe, prin efortul de a transforma comunicarea într-un raport echitabil cu părintele.
- ✚ **Alegerea locului și a momentului** – pentru a invita părinții să-și exprime punctele de vedere și nevoile, spațiu, contextul, reprezintă repere în realizarea cadrului optim de comunicare cu părinții.

- ✚ **Obținerea informațiilor prin manipulare discretă** – uneori, cadrele didactice în discuții mai ales cu unii părinți inhibați, au tendința de a prezenta un anumit caz, comun întregului colectiv de părinți. Atunci când „problema” este reproșată într-un cadru organizat, impune profesorului o conduită informațională mai atenta pe viitor

Activitatea 8

Identificați din interacțiunile dumneavoastră directe cu părinții, barierele de comunicare cele mai frecvente cu care v-ați confruntat și relațați soluțiile proprii aplicate. Propuneți noi variante optime dizolvării acestor bariere.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Indicații pentru formatori:

Activitatea se desfășoară individual – 15 minute

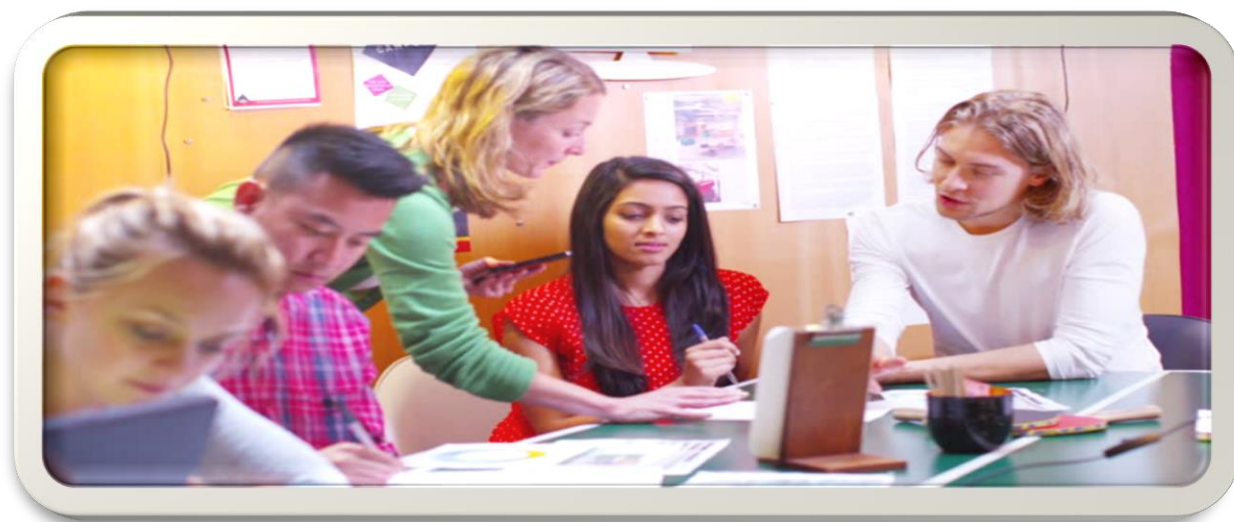
Formatorul moderează discuțiile finale și concluzionează pe baza raportărilor cursanților

Mijloace de comunicare recomandate în relația cu familia

Odată cu introducerea reformei în învățământ, parteneriatul școală-familie, rămâne un deziderat, amintit în orice program, dar cu o aplicabilitate încă redusă. Clasicele ședințe cu părinții, rămân din păcate unul dintre cele mai folosite forme de comunicare între școală și familie. În ciuda eforturilor depuse de profesori, rămân întotdeauna părinți care nu se prezintă la ședințe, care nu pot fi găsiți la telefon, sau nu răspund în niciun alt fel solicitărilor venite

din partea profesorilor. Ei reprezintă segmentul de părinți „foarte ocupați”, lipsiți de acea motivație intrinsecă în menținerea unui dialog școală-părinte. În astfel de situații, nu de puține ori întâlnite, cadrul didactic e sfătuit să nu renunțe la demersul său, continuând efortul de a stabili un contact real între școală și familie. Atitudinea recomandată este una pozitivă, susținută de trimiterea de note către părinți, prin evidențierea în primul rând a calităților elevilor, a progresului realizat de aceștia, a rezultatelor favorabile obținute în orice demers educativ.

Comunicarea părinților cu școala se poate realiza prin trimiterea de note scrise către părinți, trimiterea de scurte „rapoarte” lunare despre activitatea elevilor, discuții telefonice cu părinții, participarea la ședințe semestriale pentru părinți, participarea la sesiunile de evaluare a elevilor, precum și la formularea obiectivelor de dezvoltare, cel puțin de două ori pe an. Realizarea de vizite la școală din inițiativa directă a părinților sau la invitația profesorilor, efectuarea de vizite la domiciliul elevilor, participarea la activitățile școlare, respectiv extrașcolare (serbări, excursii, vizite, concerte, etc.), participarea la activități științifice, cursuri, sesiuni de comunicări.

Școlii îi revine sarcina de a extinde colaborarea cu părinții în toate aspectele care contribuie la realizarea cerințelor și acțiunilor pedagogice, în scopul susținerii elevilor în procesul de educație.

Pentru întărirea parteneriatului școală-familie, în afara ședințelor cu părinții, este recomandată utilizarea altor forme de comunicare cu părinții, cum ar fi:

- consilierea cu părinții în situația unor rezultate mai slabe, probleme de comportament, prevenirea eșecului școlar, etc.;
- convorbirile telefonice, utilizate în situația în care timpul nu permite o întâlnire directă;
- întocmirea unei fișe a elevului care să conțină aspecte importante ale rezultatelor școlare și în care accentul să cadă pe lucrurile pozitive din activitatea elevului, demers care are menirea de a încuraja atât părintele cât și elevul, în egală măsură, fiind deja demonstrat faptul că aprecierea și întărirea comportamentelor pozitive este mult mai eficientă decât pedepsirea celor negative;
- elaborarea unui caiet de comunicare diriginte-părinte, care să conțină progresele cât și eventualele lacune asupra cărora trebuie intervenit (caietul poate conține note atât din partea dirigintelui, cât și din partea părintelui sau a altor profesori).

Acest ultim mijloc de comunicare este deosebit de eficient mai ales la clasele primare și gimnaziu, când implicarea părintelui în activitățile școlare este esențială.

Cu siguranță, există și alte posibile mijloace de comunicare, a căror alegere se face în funcție de situația concretă din fiecare caz, de caracteristicile personale și, de ce nu, de creativitatea dumneavoastră !

Activitatea 9

Identificați din experiența dumneavoastră directă, minim două mijloace de comunicare cu familia pe care le-ați utilizat și care și-au dovedit utilitatea. Descrieți succint alegerile dumneavoastră și relațați efectele obținute.

.....

.....

Pentru a-și atinge obiectivele oricare dintre tipurile de activități enumerate mai sus trebuie să fie bine pregătită, astfel încât să contribuie la creșterea încrederii părinților în școală, la valorizarea educației, promovarea valorilor culturale locale, a experienței participanților. Odată ce tema și activitățile sunt identificate și proiectate, inclusiv sub aspect financiar, inițiativa școlii trebuie promovată, astfel încât toți cei interesați sau de participarea cărora școala este interesată să fie informați. Se poate face apel și la comunicarea scrisă (scrisoare de invitație), comunicarea vizuală (poster, pliante etc), media etc.

Parteneriatul școală – familie este un context propice pentru a ridica și nivelul cultural și educațional al familiei elevului, prin instruirea părinților despre modul în care îi pot sprijini pe copii, acasă, în realizarea temelor, studierii unor materiale de aprofundare, extindere de cunoștințe și exprimarea deschisă a posibilității de a le acorda suport, la nevoie.

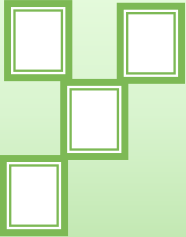
Activitatea 10

Realizați un proiect destinat organizării și derulării unei activități care are ca scop creșterea încrederii părinților în școală, mediul în care elevii petrec cel mai mult timp, când nu sunt în familie.

Urmărește structura de mai jos:

- titlul generic al activității;
- data/durata;
- scopul;
- obiectivele;
- resursele necesare;
- filmul – activități, cronologie, durată, responsabili;
- monitorizare;
- repartizarea atribuțiilor partenerilor (dacă e cazul);
- rezultate așteptate;
- raport post eveniment;

- valorificarea rezultatelor/efectelor acțiunii.

Indicații pentru formatori:
timp de lucru: 10 ore (activitate la distanță); consiliere și feedback: 2 ore.
Formatorul poate propune lucrul individual sau în grupuri de 3 – 4 persoane. Fiecare persoană trebuie să își identifice rolul și atribuțiile astfel încât Proiectul final să poată fi asumat de toți cei care au contribuit. Fiecare proiect va fi prezentat grupului de cursanți, se vor face discuții, se pot face propuneri, completări. Proiectul elaborat va fi parte a portofoliilor celor care au contribuit.

Este știut faptul că succesul copiilor depinde fundamental de armonizarea demersurilor școlii și ale familiei, pentru obținerea unei continuități în educație și asigurarea unui climat educațional motivant, securizat și optim din perspectiva potențialului copilului, nu numai în spațiul școlar, ci și în mediul familial. O relație bună, bazată pe încredere și recunoaștere a importanței fiecărei părți pentru parcursul educațional al copilului presupune stabilirea unui mod real de colaborare între profesori și părinți, dincolo de relațiile formale, stabilite prin regulamente și norme interne. Într-o școală care valorizează relația cu familia și o dezvoltă în folosul copilului, se organizează cursuri, activități educative menite să sprijine depășirea unor modele culturale rigide, învechite, existente uneori în familii, cu predilecție în mediul rural sau urban periferic, slab dezvoltat. Se asigură în acest mod responsabilizarea părinților pentru sprijinirea unei educații moderne, responsabilitate asumată doar în condițiile conștientizării nevoii și specificului educației adecvată unei societăți dinamice, a unor tendințe și tentații specifice societății bazată pe cunoaștere digitală.

Părinții sunt cei care pot contribui substanțial la promovarea unei educații pentru libertatea de opțiune, participarea la decizii, gândire critică, libertatea de exprimare, rezolvarea de probleme, în detrimentul desconsiderării opiniei copilului, manifestarea unei autorități excesive, lipsă de independență, necunoașterea drepturilor și a obligațiile specifice vârstei.

Succesul în parcursul educațional al copiilor, care de regulă, este asumat NUMAI de școală, ține și de modul în care școala știe să creeze oportunități pentru părinți de a participa activ și efectiv la viața școlii, element esențial în creșterea încrederii părinților în deciziile școlii și a motivației de a avea copii educați mai bine decât ei.

Școala, prin cadrele didactice și nu numai, trebuie să informeze familia, dar și să accepte, și chiar să încurajeze exprimarea opiniilor părinților, să valorizeze calitățile și competențele părinților, să sprijine familiile aflate în dificultate; pentru asta școala este cea care trebuie să găsească modalitățile concrete de educare și atragere a părinților, ca și „prieten critic”, de partea sa.

Reflectează!

Ai o relație de colaborare cu familiile elevilor tăi? Ești sigur că ai făcut tot ce se poate pentru a-i implica pe membrii familiilor elevilor tăi în viața școlii?

Parcurge lista de itemi de mai jos, reflectează sincer și planifică-ți pașii următori pentru a te asigura că poți conta pe implicarea părinților:

- este reglementată la nivelul școlii relația și colaborarea cu familia elevilor?
- la nivelul clasei tale, îi informezi pe părinți în legătură cu progresul cognitiv și comportamental, afectiv al copiilor lor?
- îi consulți pe părinți în luarea deciziilor educaționale la nivelul clasei?
- îi implici pe părinți în alegerea deciziilor la nivelul clasei?
- întocmești trimestrial scurt raport cu aprecierea progresului fiecărui elev pentru a-l transmite părinților?
- te întâlnești cu o periodicitate constantă, cu părinții? (consultări individuale, ședințe la nivel de clasă)?
- organizezi activități non-formale comune elevi – părinți?
- ai pregătit cutia poștală destinată mesajelor părinților?
- asculți opiniile și propunerile părinților? Le notezi în agenda ta?
- valorifici calitățile și capacitățile unora dintre părinți în scop educațional?

- îți pregătești întâlnirile cu părinții?
- organizezi spațiul ședinței cu părinții astfel încât să facilitezi comunicarea, egalitatea participanților?
- ți-ai planificat întâlniri individuale cu părinții elevilor tăi? (întâlniri de 10 – 15 minute)?
- îi informezi pe părinții elevilor tăi în legătură cu proiectele școlii?
- ai o atitudine pozitivă, deschisă, sinceră, în relația cu familiile elevilor?
- ești capabil să îți controlezi atitudinea pentru a nu fi una autoritară, superioară, rece, distantă?
- ceri feedback de la părinți referitor la activitățile la care au participat?
- organizezi sesiuni de instruire a părinților pe teme de interes cum ar fi: educația pentru sănătate, inteligența emoțională, comunicarea în familie, educație pentru familie, civism, conflictul între generații etc?
- creezi oportunități pentru întâlniri informale la care participă și părinți, alături de elevi? (vizite, excursii, petreceri)
- inițiezi și facilitezi participarea părinților sau fraților mai mari ai elevilor la activități educaționale la care îți pot acorda suport?

Precis ai făcut și alte lucruri... Dacă da, pe acelea te rugăm să le scrii mai jos pentru a le împărtăși altora.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Reține !

Când școala colaborează strâns cu familia elevului, acesta va avea succes nu doar la școală, în și în viață. De fapt, cel mai important indicator de succes pe care îl poate atinge un elev în școală, nu este venitul sau statusul sau social, ci rolul pe care îl va avea în comunitatea din care face parte. (Henderson and Berla, 1994).

Contribuția părinților va fi orientată cu prioritate spre:

- *crearea acasă a unui climat care să încurajeze învățarea;*
- *să își formuleze expectanțe ridicate, dar realiste pentru carierele copiilor lor;*
- *implicarea lor înșiși în educarea copiilor lor, acasă, la școală și în comunitate.*

4. Cultura organizației școlare și parteneriatul educațional

4.1. Cultura organizației școlare. Repere teoretice

Provocare:

Este școala o organizație?

Expresia “*cultură organizațională*” descrie o categorie largă de modalități de influențare a comportamentelor în cadrul organizațiilor.

Termenul „*cultură*” provine din limba latină unde însemna la început cultivarea pământului și ulterior, în Renaștere, cultivarea spiritului. Cu timpul a ajuns să definească realizări intelectuale (ansamblu de produse intelectuale).

În antropologie, Eduard Tylor (1871) a definit cultura ca ansamblu de valori, rituri, credințe, tabuuri și a ajuns la analiza culturii populare. Mai târziu au apărut sintagme precum cultura civică, cultura politică, cultura organizațională, cultura de masă etc.

Până în anii ‘70 tendința teoreticienilor era arate că organizațiile sunt foarte dependente de mediul lor; subliniind necesitatea ca organizațiile să se adapteze la mediul lor și dificultățile acestei adaptări. Prin noțiunea de cultură organizațională a fost valorizată în organizație dimensiunea sa umană; formată din indivizi diferiți, cu nevoi diverse, care sunt implicați în organizație, care, la rândul ei are un trecut, o istorie, eroi, mituri, povești și legende, dar și un set de valori proprii, care reglează comportamentul indivizilor din interiorul ei, oricât de diferiți ar fi.

Preocupările pentru înțelegerea acestui fenomen își au originile în cercetările lui Mayo și Barnard în anii '30, dar cei care îl aduc în atenție sunt Peters și Waterman prin lucrarea lor din 1982 devenită foarte cunoscută, “*In Search of Excellence*” – În căutarea excelenței.

În ansamblu, există două niveluri de cultură organizațională, cel **vizibil** sau exterior și cel **din profunzime**, din interior.

Nivelul exterior se observă cel mai ușor, parte din elemente fiind observabile la primul contact pe care o persoană din afara organizației o are cu aceasta.

Cultura organizațională vizibilă poate fi definită ca un complex specific de:

- **Modele comportamentele** – modul de salut, de raportare la colegi, la elevi, la părinți, vizitatori, reprezentanți ai autorităților locale etc.
- **Mituri** - referiri la istoria organizației, la epocile ei de început, creând o imagine ideală a ei; descriu comportamentul managerilor, ascensiuni sociale spectaculoase, se referă la modul cum se efectuează schimbarea, la alegerea colaboratorilor.
- **Tabuuri** – se referă la interdicții (acțiuni, persoane, simboluri etc. care nu sunt permise sau despre care nu se vorbește).
- **Povești** - se inspiră din realitatea imediată a organizației și redau fidel ideea de bază.
- **Legende** - sunt narațiuni bazate pe un eveniment adevărat, în care realitatea este deformată pentru a sublinia o idee.
- **Simboluri** - pot fi cuvinte, gesturi, fotografii, obiecte, embleme, declarații, rapoarte anuale, clădiri, halate, insigne etc. care poartă un anumit înțeles numai când sunt recunoscute ca atare de cei ce împărtășesc cultura.
- **Sloganurile** – ce exprimă sintetic crezul și valorile organizației.
- **Eroi** - sunt persoane reale sau imaginare, care trăiesc sau nu, ce devin modele de comportament (fondatorii unor organizații devin adesea eroii ei).
- **Ritualuri** - sunt activități colective, planificate, inutile din punct de vedere tehnic pentru atingerea scopului final, dar care într-o cultură sunt considerate esențiale din punct de vedere social
- **„Jargonul”** – un limbaj specific fie unei anumite categorii profesionale fie unei organizații.
- **Vestimentația** – modul în care se îmbracă profesorii pentru activitatea la clasă sau alte activități, existență uniformei pentru elevi.
- **Etc.**

Reflectează!

Care dintre dimensiunile de mai sus sunt caracteristice școlii tale?

Activitatea 11

Cursanții se împart în 4 grupe.

Etapa 1

- în grup fiecare membru își descrie elementele culturii organizaționale vizibile pentru școala sa
- se notează, sintetic, pe un poster/document pe calculator aceste elemente
- se identifică și alte elemente ce pot fi luate în considerare la descrierea părții vizibile

Etapa 2

Prezentări în plen, urmate de comentarii și discuții.

Reflectează!

Care din elementele culturii organizaționale din școala ta este complet diferit de al școlilor colegilor de grup? Cum poți valoriza acest aspect pentru menținerea/îmbunătățirea climatului organizațional? Ce element de cultură organizațională prezentat de colegi în plen ți-a plăcut? De ce? Ar putea fi introdus și în școala ta?

4.2. Despre valorile școlii și cultura organizației școlare

Nivelul profund, din interior, al culturii organizaționale, constă din **valori** ce stau la baza credințelor care influențează comportamentul și dau naștere la aspecte ale culturii exterioare.

Valorile sunt esențiale pentru cultura unei organizații puternice și deseori sunt făcute publice în declarații oficiale de misiune și scop. Lor li se conferă și o valoare simbolică în timp, iar simbolurile se traduc în “metafore” specifice organizației, în limbaj specific care utilizează aceste valori pentru a descrie evenimente specifice organizației.

Valorile sunt opțiuni prin care se preferă o anumită stare a lucrurilor în locul alteia, ce orientează modul de acțiune al organizației în raport cu antinomiile:

- rău – bine;
- murdar – curat;
- urât – frumos;
- nefiresc - natural;
- anormal – normal;
- irațional – rațional;
- etc.

Valorile permit fiecăruia să evalueze ce este bine și ce este rău, să analizeze lucrurile și să acționeze. Valorile rezultă din experiența individului în cadrul grupurilor cărora le-a aparținut, nu sunt o reproducere a valorilor colective ale grupurilor, ci un mod propriu de a gândi, analiza și acționa. Nu ne putem imagina o decizie, un comportament, o acțiune la nivelul unității de învățământ care nu se referă la un cod de valori exprimând concepția despre bine și rău a celui ce conduce sau execută.

Există două tipuri de valori: valori declarate și valori operaționale, cele două nefiind întotdeauna identice:

- **valorile declarate** sunt conținute în proiecte, discursuri, pentru că arată care sunt politicile sau sentimentele de moment sau problematica dominantă a organizației. Ele interesează tocmai pentru că arată toate acestea;
- **valorile operaționale**, care se regăsesc în deciziile, strategiile și modurile de funcționare efective.

Printre valorile profunde se situează pe loc important **prestigiul**, acel ceva infailibil ce se construiește în timp, prin efort și dăruire a generații întregi de cadre didactice și elevi, care după ani, deveniți personalități importante ale culturii, științei, sportului, tehnicii și vieții publice care au menținut legătura cu școala care i-a format și care au devenit modele pentru generațiile următoare de elevi ai școlii. Celebrările organizate cu ocazia împlinirii unui număr de ani de la absolvire a foștilor elevi sunt elemente importante ale culturii organizaționale ale școlii. În plus, în arhivele școlilor cu tradiție, cu existență ce se întinde mult în timp, unele

deja centenare, se găsesc mărturii despre numeroase familii care, generație după generație au respectat o tradiție a familiei de a urma aceeași școală.

Pentru aceste școli, care au menținut treaz în timp viziunea, spiritul și dedicația prestigiul este dublat și de **notorietate**. Există însă și școli care, fără a avea vechime și prestigiu, au notorietate, datorită unor rezultate remarcabile obținute de elevi și cadre didactice.

Norme - reprezintă reguli specifice de comportament. Ele se referă la relațiile cu alte grupuri, la relațiile din cadrul grupului, la inovare, la libertatea fiecărui individ. Ele pot să fie formalizate începând cu sistemul legislativ și terminând cu regulamentele interne, sau pot să fie informale despre “ce se cade” sau nu în relațiile interpersonale sau inter grupuri.

Credințele - faptul de a crede în adevărul unor lucruri, sunt valori puternic internalizate, cu rol important în dirijarea comportamentului individual.

Reprezentările - se referă la modul în care membrii organizației își imaginează și figurează concepte, roluri, modele considerate ca exemple.

Atitudinile – ca modalități de raportare individuală față de anumite laturi ale vieții sociale și față de propria persoană.

Setul de valori, atitudini, credințe, norme comune, reprezentări pot fi explicite sau implicite. Persoanele dintr-o anumită cultură organizațională pot fi sau nu conștiente de modul în care sunt influențați de respectiva cultură sau care îi sunt elementele componente.

Ele spun anumite povestiri despre membrii prezenți sau foști membri ai organizației, despre anumite evenimente importante din viața organizației, se comportă într-un anumit mod, în primul rând pentru a stabili mai ușor relații cu ceilalți membrii.

Cultura organizațională școlară ia în considerare șase **orientări**:

- orientarea spre **proces/rezultate**;
- orientarea spre **sarcină/persoane** – a fost descrisă de Blake și Mouton prin grila managerială (vezi modulul *Elemente de management educațional*). Ei considerau că eficiența organizației apare dacă se acordă o atenție ambelor aspecte;
- identificarea cu **organizația/profesia** – are loc dacă ea are în vedere viitorul elevului (proiectarea carierei);
- **deschiderea** sistemului „școală” către un sistem dinamic de valori într-o societate în permanentă schimbare;
- **gradul de control** – într-o organizație controlul poate fi puternic sau slab.

Activitatea 12

Reflectează asupra modului în care o bună relație școală – familie influențează într-o școală cele 6 dimensiuni descrise mai sus.

Motivează, pentru fiecare dimensiune, modul și mijloacele prin care părinții pot influența dezvoltarea fiecăreia dintre ele.

.....

.....

.....

.....

.....

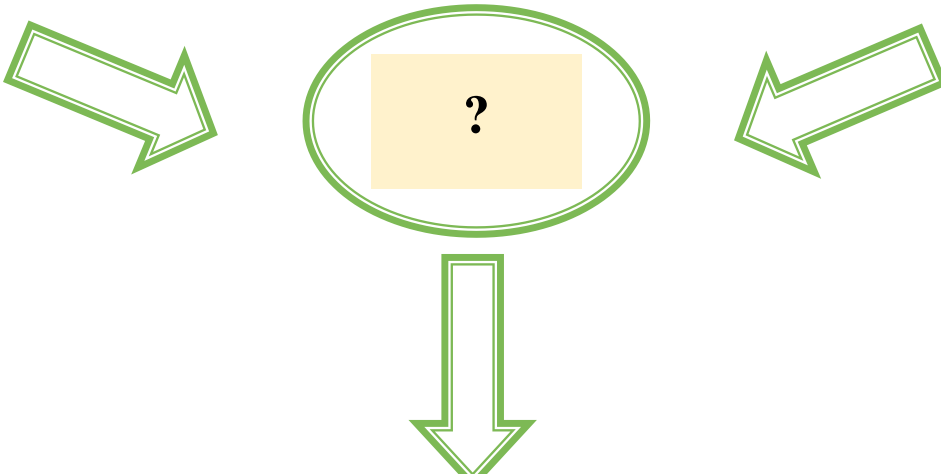
.....

.....

.....

PROMOVAREA CULTURII ȘI VALORILOR ȘCOLII	DEZVOLTAREA UNEI VIZIUNII STRATEGICE ÎMPĂRȚĂȘITE
prin: • ceremonii și celebrități • povești și metafore • comportamentul propriu ca model • socializarea noilor membri • sistemul de recompense	• identificarea intereselor comune • stabilirea intereselor comune - școală - comunitate • planificarea

rea
un
or
acț
iu
ni
co
m
un
e -
șc
oal
ă-
pa
rte
ne
ri,
pri
n
as
u
ma
rea
de
rol
uri
co
nf
or
m
ex
pe
rti
zei
fie
căr
uia

Co

REZULTATE

- Focalizarea strategiilor educaționale pe formarea de competențe;
- Intervenții educaționale incluzive, pe principiul integrare prin diferențiere
- Motivarea elevilor pentru participarea ne mijlocită la propria

-03,

Reflectează!

Înlocuiește semnul “?” din diagrama de mai sus cu un cu cuvânt/sintagmă care ți se pare potrivită.

4.3. Bariere în parteneriatul școală - familie

În cele mai multe cazuri, părinții cu venituri mici participă mai puțin la activitățile școlii decât cei cu situații financiare bune. Numim motivele pentru care această realitate se întâlnește cu mare frecvență, bariere în parteneriatul școală – familie. Sintetic, acestea sunt:

- bariere materiale, de natalitate: dispun de resurse financiare limitate sau insuficiente, au dificultăți legate de transport, responsabilitatea de a crește mai mulți copii, grija pentru persoane vârstnice pe care le au în îngrijire;
- bariere psihologice: au un nivel scăzut de educație, care determină lipsa/insuficiența încredere în valorile școlii, ale educației, lipsa încrederii în propriile capacități datorată lipsei de educație, percepția conform căreia părinții nu se consideră capabili de a-și ajuta copiii în activitățile de învățare;
- bariere determinate de cultura organizației școlare: atitudinea cadrelor didactice (autoritate și superioritate manifestate deschis și fără echivoc, percepția aproape generalizată a acestora că părinții cu venituri mici nu sunt interesați de educația copiilor lor, subaprecierea, din nou aproape generalizată, a eforturilor și capacităților și interesului părinților pentru educația copiilor lor) și climatul educațional lipsit de

toleranță, în care diferențele culturale și educaționale dintre personalul didactic și părinți se adâncesc.

Activitatea 13

Care sunt, în opina ta, strategiile prin care părinții pot fi atrași alături de școală, în vederea creșterii motivației pentru educație și implementarea cu succes a conceptului de învățare durabilă și de calitate?

Indicații pentru formator:

Formatorul va adresa sarcina de lucru individual sau în grup, în funcție de obiectivul prioritar – reflecție sau comunicare și lucru în echipă?

Timpul alocat: 20 min. Se finalizează cu raportare, dezbateri și concluzii ale formatorului.

5. Școala, organizația care învață și produce învățare

5.1. Ce este organizația care învață?

Conceptul de organizație care învață a fost creat de către Peter M. Senge, profesor de management la Massachusetts Institute of Technology și prezentat în cartea sa *The Fifth Discipline*, apărută în 1990. Datorită contribuțiilor deosebite în dezvoltarea managementului aplicat el a fost inclus în anul 1999 de către *Journal of Business Strategy* printre cele 24 de personalități ale secolului al XX-lea care au avut cel mai mare impact asupra modului de orientare a afacerilor.

Conform concepției lui Peter M. Senge, „organizația care învață“ (*learning organization*) este aceea în care membrii organizației își dezvoltă în mod continuu împreună capacitatea de a obține rezultatele pe care le doresc, în care sunt dezvoltate și cultivate noi modele de gândire, în care aspirațiile comune sunt adoptate în mod liber.

Organizațiile care învață pornesc de la ideea că învățarea continuă este apreciată și prețuită. Conform opiniei lui Peter Senge, „organizația care învață“ este caracterizată prin cinci dimensiuni:

- gândire sistemică – fiecare din membrii organizației își cunoaște sarcinile proprii și înțelege modul în care acestea interacționează cu sarcinile celorlalți în activitatea organizației ca un întreg;
- măiestrie personală – fiecare din membrii organizației este preocupat de dezvoltarea competențelor profesionale și personale pentru realizarea sarcinilor ce-i revin;
- modele mentale – construirea în mod deliberat și explicit de modele mentale ce să precizeze ceea ce membrii organizației trebuie să facă și/sau să devină;
- existența unei viziuni comune – permite fiecărui membru să acționeze pentru transpunerea ei în practică;
- învățarea în echipă – organizația furnizează permanent oportunități de învățare pentru membrii ei în scopul atingerii obiectivelor organizaționale, toți membrii organizației lucrează împreună, concep împreună soluții de rezolvare a noilor probleme și le aplică tot împreună.

Peter Senge propune (în lucrarea deja citată) implicarea membrilor organizației în dezvoltarea ei ca organizație care învață convingându-i că:

- problemele de astăzi derivă din soluțiile date în trecut;
- schimbarea bruscă determină o reacție puternică din partea sistemului;
- comportamentul sistemului evoluează bine înainte de a evolua în rău;
- ieșirea dintr-o situație nefavorabilă prin metode nepotrivite alese te întoarce în aceeași stare;
- „tratamentele” folosite sunt uneori mai rele decât „boala”;
- rezolvarea mai rapidă a unei situații cere întâi timp de gândire a soluțiilor;
- cauza și efectul nu se succed imediat în cazul proceselor complexe;
- schimbările mici pot produce rezultate mari;
- se poate obține un beneficiu bun, dar nu dintr-o dată;
- divizarea unei entități din organizație nu duce, automat, la apariția de entități separate funcționale.

Competența organizației este dată de suma de cunoștințe existente la nivelul organizației. Ea se bazează pe competențele individuale, pe competențele proprii organizației și pe capacitatea ei de a realiza sinergia acestora. În afară de cunoștințele individuale, organizația posedă cunoștințe ale generațiilor trecute.

Acestea sunt materializate în regulamentele folosite, în structurile organizaționale existente, în mijloacele disponibile pentru o activitate, în practici, în paradigmele culturale, în standardele interne, în utilajele folosite etc.

5.2. Modalități de învățare în organizații care produc învățare

<i>Studiu individual</i>	
<i>Transmitere unilaterală de cunoștințe către membrii (de regulă tehnice, corelate cu domenii specifice) din partea unui expert</i>	
<i>Transmitere de cunoștințe către membrii (de regulă tehnice, corelate cu domenii specifice) din partea unui expert, combinată cu sesiuni de întrebări de la participanți și răspunsuri din partea expertului</i>	
<i>Combinarea transmiterii de cunoștințe din partea expertului cu aplicații individuale</i>	
<i>Accent pus pe învățarea în cadrul grupului prin organizarea de ateliere de lucru (workshops) la o tematică dată sub coordonarea unui formator</i>	
<i>Implicarea membrilor organizației în identificarea propriilor nevoi de formare și organizarea de sesiuni de formare ce includ și ateliere de lucru pe baza unora din nevoile identificate sub coordonarea unui formator</i>	
<i>Implicarea membrilor organizației în identificarea nevoilor de formare ale grupurilor și organizarea de sesiuni de formare ce includ și ateliere de lucru pe baza unora din nevoile identificate sub coordonarea unui formator</i>	
<i>Implicarea membrilor organizației în identificarea nevoilor de formare ale grupurilor și organizarea de sesiuni de formare ce includ și ateliere de lucru pe baza unora din nevoile identificate sub coordonarea unui formator ce facilitează “învățarea unii de la alții” între participanți</i>	
<i>Implicarea membrilor organizației în identificarea nevoilor de formare ale grupurilor și organizarea de sesiuni de formare împreună cu participanți din organizații similare ce includ și ateliere de lucru pe baza unora din nevoile identificate sub coordonarea unui formator ce facilitează “învățarea unii de la alții” între participanți</i>	

Activitatea 14:

Care dintre modalitățile de învățare prezentate mai sus pot fi utilizate cu succes în educarea părinților pentru a le dezvolta acestora motivația pentru învățare? Tu pentru care optezi? Cum ai făcut alegerea?

Reflectează!

“În fiecare dimineață, în Africa neagră, când răsare soarele, se trezește o gazelă. Ea știe că va trebui să alerge mai repede decât cel mai rapid leu... altfel acesta o va omori.

În fiecare dimineață, în Africa neagră, când răsare soarele, se trezește un leu. El știe că va trebui să alerge mai repede decât cea mai înceată gazelă... altfel va muri de foame”.

Activitatea 15

Școala, e o organizație care învață. Cei asupra cărora se răsfrânge învățarea sunt elevii. Dar cine îi învață? treci în revistă toți factorii educaționali interni și externi. Aceștia nu învață? Construiește o reprezentare grafică, intuitivă în care indică sensul învățării.

6. Proiectele școlii derulate în parteneriat (extra-curriculare și extra-școlare). Exemple de bune practici

6.1. Proiectul, context de învățare

Proiectele educaționale au ca bază de pornire premisa că educația de calitate presupune aplicarea diversității prin abordarea diferențiată, prin inițierea unor proiecte în derularea cărora să fie implicați elevi, profesori de diferite specialități, alți parteneri educaționali, începând cu părinții, societatea civilă și comunitatea, inclusiv prin autoritățile publice și asociații, companii, ONG –uri, instituții publice, etc. Scopul principal este implicarea cât mai activă a celor angrenați în activități specifice aceleiași tematici comune la nivel de parteneriat. Este important ca tematica să fie una motivantă și relevantă pentru toți partenerii implicați în proiect.

Activitățile din cadrul proiectelor sunt interdisciplinare, iar învățarea este abordată trans-disciplinar, contribuind formarea unor competențe durabile, de viață. În cazul proiectelor centrate pe elevi, este important ca aceștia să fie cooptați în toate etapele de realizare a proiectelor, începând de la planificarea acestora, până la evaluare și în final diseminarea rezultatelor.

Obiectivele proiectelor educaționale au în vedere:

- să faciliteze schimbul de bune practici între toți actorii sociali implicați în parteneriat;
- să ofere tuturor participanților din proiect posibilitatea extinderii cunoașterii;
- să extindă participarea școlilor precum și a celorlalți actori educaționali, în sectorul educației informale și non formale, a căror importanță este într-o continuă evoluție.

Implicarea activă trebuie să asigure:

- diferite perspective față de proiectele deja existente;
- mai puternică ancorare a proiectelor în realitatea comunității participante
- determinarea implicării cât mai multor actori relevanți ai societății în domeniul educației;
- obținerea unor rezultate sustenabile cu impact mai mare în comunitate.

În cadrul proiectelor educaționale pot fi organizate activități diverse, cum ar fi:

- întâlniri în cadrul proiectului;
- mobilități de cadre didactice;
- vizite de studiu ale partenerilor implicați în proiect;
- cercetări, studii specifice;
- activități cu scop de învățare și sesiuni de formare comune;
- seminare, conferințe, ateliere de lucru/work-shop-uri;
- școli de vară;
- tabere tematice;
- schimburi de experiență și de bune practici;
- săptămâna “școala altfel”;
- campanii de informare și conștientizare;
- publicații;
- participare la evenimente de mediu;
- schimburi de experiență cu alte instituții;
- activități cu scop evaluativ;
- activități de diseminare și valorificare a rezultatelor.

Diseminarea și valorificarea rezultatelor reprezintă o activitate importantă pentru fiecare dintre parteneri.

Proiectele de responsabilitate socială vin în completarea activităților școlare cu educația din afara mediului școlar și educația familială.

Ca activitate intenționată cu o orientare fermă către a da conținut și sustenabilitate parteneriatului, dincolo de interesul imediat și conjunctural al activităților dintr-un proiect particular, educația non formală, oferă șansa dezvoltării competențelor elevilor, cultivarea interesului și sporirea înclinațiilor și aptitudinilor acestora pentru anumite domenii. Ea permite exersarea unor experiențe pozitive, folosirea eficientă și atractivă a timpului liber al elevilor, dezvoltarea capacităților de lucru în echipă și de cooperare în rezolvarea unor sarcini de lucru mai complexe, asigură creșterea motivației intrinseci, a voinței precum și dezvoltarea unor trăsături pozitive de caracter. De asemenea, permite implicarea elevilor în activități opționale, în afara celor curriculare, antrenându-i pe aceștia în forme specifice de evaluare și apreciere a rezultatelor.

Proiectele educaționale, prin activitățile pe care le presupun, își aduc în mod marcant contribuția la formarea continuă a profesorilor implicați în educația școlară, prin însăși faptul că se adresează

cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, cu scopul evident de a îmbunătăți calitatea educației școlare prin crearea de contexte practice - aplicative de învățare. În acest mod, fiecare participant este încurajat să-și perfecționeze cunoștințele și competențele de predare prin aprofundarea modului în care se realizează educația școlară, să-și valorizeze punctele tari prin asumarea conștientă a rolurilor.

În cadrul proiectelor comune, partenerii sunt într-o relație de tip „win - win”, fără câștigători și perdanți, fiecare având același scop: să atingă obiectivele proiectului. Proiectele vizează obiective de interes social comun, fie local, regional sau național, proiecte putând fi inițiate de școală dar și de organizații publice, cât și private, nonprofit sau comerciale.

În concluzie, proiectul, ca metodă de învățare facilitează educarea responsabilizării și a responsabilității sociale, componente ale comportamentului civic.

Provocare:

Descrieți din activitatea dumneavoastră directă, care sunt ariile de activități pe care le-ați derulat în cadrul proiectelor pe care le-ți inițiat sau la care ați participat, precum și beneficiile/rezultatele obținute. Cum le-ați valorificat?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Reține !

Învățarea prin proiecte este un model de instruire care are la bază investigația activă efectuată de o persoană sau un grup de persoane, o

echipă, care va găsi și propune soluții, va întocmi plan de desfășurare în vederea atingerii/obținerii unor rezultate.

Acest model de instruire contribuie la eficiența învățării prin:

- dezvoltă capacități cognitive de nivel superior;
- stimulează și valorifică spiritul de echipă;
- se poate aplica în cadrul educației formale, non-formale, informale;
- implică efectiv participanții la acțiunea de învățare;
- stimularea apelării la modele alternative de învățare;
- dezvoltă capacitatea de asumare conștientă a rolurilor;
- creează motivație prin rezultatele obținute de echipă;
- rezultatul atins este al echipei și nu al individului și se bazează pe decizia echipei;
- dezvoltă capacitatea de transfer a cunoștințelor în contexte noi, către membrii din echipă;
- se poate aplica și unor grupuri extinse/ dincolo de „granițele” clasei de elevi;
- se poate desfășura în afara spațiului școlar: bibliotecă, centru de informare, ateliere de lucru etc.

6.2 Vizita de studiu – context de învățare

Vizita de studiu este un concept de învățare utilizat cu predilecție în cazul educației non-formale, extra-curriculară sau extrașcolară. În oricare dintre situații, pentru atingerea scopului și obiectivelor stabilite (obiective enunțate și ascunse) aceasta se derulează în parteneriat cu instituții, organizații publice sau private, care pot facilita derularea cu efecte maximizate a evenimentului respectiv.

În sprijinul cadrelor didactice prezentăm în continuare principalele momente ale unei vizite de studiu reușite.

- stabilirea **tematicii** vizitei de studiu;

- stabilirea **scopului și a obiectivelor**;
- realizarea unei **schite de proiect** – resurse necesare, participanți, durată, perioadă, rezultatele așteptate, „filmul” activităților organizate pe parcursul vizitei;
- identificarea potențialilor **parteneri** în colaborare cu care școala poate oferi elevilor săi un moment educativ semnificativ, prin chiar vizita de studiu;
- prezentarea potențialilor parteneri schița de proiect pentru a identifica împreună **interesele comune**, valoarea adăugată pentru fiecare partener, implicațiile, detalii administrative;
- selectarea unuia sau a mai multor parteneri și încheierea unui **acord de parteneriat** scris sau verbal, în funcție de durata parteneriatului și implicațiile fiecărei părți;
- transformarea schiței de proiect în **proiect** pregătit pentru implementare, prin negociere și comunicare permanentă cu partenerii;
- stabilirea **participanților**: în funcție de durată, numărul de elevi, specificul și tematica vizitei se recomandă să fie invitați și părinți ai elevilor;
- **desfășurarea vizitei** – din fiecare etapă a vizitei se va face un moment educativ – deplasarea cu autocarul, servirea mesei, activitățile efective organizate la locul vizitei, finalizarea vizitei;
- elaborarea **raportului post eveniment**, la elaborarea căruia este necesar să contribuie toate categoriile de participanți – elevi, părinți, reprezentanți ai locației vizitate, reprezentanți ai partenerilor, profesor organizator;
- comunicarea raportului post eveniment tuturor celor interesați, **promovarea evenimentului** la nivelul școlii și al comunității.

Ce puteți vizita?

În funcție de tematica vizitei și obiectivele pe care vi le propuneți, aveți mai jos câteva sugestii:

- o fermă agricolă;
- o secție dintr-o întreprindere în specificul în care se pregătesc elevii clasei respective;
- sediul unui radio sau stație TV;
- o unitate școlară;
- o universitate;
- gradina zoologică;
- gradina botanică;
- club sportiv;
- etc.

Care sunt lucrurile pe care trebuie să le aveți în vedere?

- nu luați singur decizia despre locul și data vizitei de studiu;
- nu puneți elevii în fața faptului împlinit – „mâine mergem...”;
- nu stabiliți lista cu participanții aleator, faceți astfel încât participarea la vizită să fie stimulatoare, ca urmare a recunoașterii unor calități;
- pregătiți vizita în toate detaliile, inclusiv sticlele cu apă plată pentru elevi și însoțitori pe parcursul vizitei;
- urmăriți comportamentele elevilor, dincolo de competențele profesionale pe care le vizați, dar nu faceți observații pe loc, ci pregătiți-vă să faceți împreună cu ei o analiză post vizită;
- nu îi tratați pe elevi cu superioritate, nu vă impuneți punctul de vedere, ci argumentați orice decizie;
- nu lăsați responsabilitatea siguranței elevilor în grija altcuiva;
- acordați atenția cuvenită momentului final – evaluarea evenimentului.

6.3 Voluntariatul, formă de democrație participativă pentru educație

„Voluntariatul este un factor important în crearea unei piețe europene competitive a muncii și totodată în dezvoltarea educației și formării profesionale, precum și pentru creșterea solidarității sociale”.⁵

„Voluntariatul este participarea benevolă la oferirea de servicii, cunoștințe și abilități sau la prestarea unor activități în domenii de utilitate publică, din proprie inițiativă, a persoanei denumită voluntar”.⁶

Cele două enunțuri de mai sus vor reprezenta cadrul conceptual de la care se va porni în abordarea problematicii voluntariatului, ca formă de democrație participativă plasat în context educațional.

Voluntariatul și voluntarii sunt expresia unei cetățenii active, a solidarității și responsabilității sociale. *“Orice implicare în activități de voluntariat implică o formă de învățare socială, chiar dacă de multe ori aceasta nu este conștientizată. **Implicarea în activități de voluntariat dezvoltă o serie de abilități și competențe sociale, cum ar fi de exemplu solidaritatea, toleranța, încrederea, spiritul civic și responsabilitatea socială**”*⁷

Spre deosebire de activitatea profesională curentă, prin voluntariat cunoaștem persoane și domenii noi. Participarea la alte activități decât cele uzuale determină construirea de relații de comunicare și solidaritate noi datorită faptului că se modifică mediul de lucru și provocările cu care suntem obișnuiți în mod curent. Extinderea propriilor acțiuni în sensul beneficiului celorlalți și într-un mod benevol determină astfel o creștere a solidarității umane.

În același timp, prin voluntariat, individul se dezvoltă personal și profesional. Voluntarul participă la activități de interes public diverse, plasate la niveluri areale locale, regionale, naționale și internaționale. Această paletă de domenii și arii de desfășurare potențează semnificația implicării prin voluntariat în viața comunității.

Participarea la voluntariat se desfășoară fără recompensare materială chiar dacă activitățile în sine nu se pot derula fără resurse financiare. Având în vedere această condiție, este important ca decidenții de la nivelul comunității să aibe în vedere la elaborarea propriilor strategii de dezvoltare locală voluntariatul ca alternativă complementară de dezvoltare socială, inclusiv a

⁵ Legea nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România, Parlamentul României, 2014

⁶ Legea nr. 121/2010 a voluntariatului, Parlamentul Republicii Moldova, 2010

⁷ Pro-Vobis, proiectul “Voluntari activi în România și Europa”, 2012

modalităților concrete prin care acesta se poate manifesta. Voluntariatul nu trebuie privit, însă, nici de comunitate în ansamblu și nici de către decidenții comunității ca o alternativă la reducerea cheltuielilor publice curente necesare localității.

Este important ca exponenții comunității – formali și informali să aibe în vedere în planurile lor de dezvoltare comunitară, antrenarea cetățenilor la o participare activă în soluționarea unor nevoi și teme diverse ale societății, ca de exemplu: mediul înconjurător, mediul și condițiile sociale de trai ale cetățenilor, acțiuni umanitare, conștientizarea, popularizarea și dezbateră subiectelor de interes comunitar sau politici locale, etc. În acest mod, voluntariatul capătă un puternic caracter de interes public și permite antrenarea tuturor celor care vor să servească ideii de voluntariat, fără discriminare, promovând egalitatea de șanse și tratament.

Școala trece din zona non-formală/informală în activități comunitare

Școala este un mediu de interacțiune și dezvoltare propice unor atitudini legate de viața comunității. Mediul școlar permite participarea, colaborarea și chiar întrajutorarea între indivizi: elevi-elevi, elevi-profesori, profesori-profesori, profesori-părinți, elevi-profesori-părinți-autorități ș.a.m.d. Din această multitudini de relații se pot construi preocupări comune care duc la creșterea încrederii între indivizii care lucrează împreună cu același scop. Dacă obiectul colaborării este puternic îndreptat spre folosul comunității, cel mai bun câștig este dezvoltarea spiritului civic al participanților.

În cadrul acestui proces, școala trece de la acțiunile organizate sistemic în cadrul instituțional specializat al educației la cel din afara sistemului formal. Școala schimbă astfel rigiditatea, centrarea pe programă, informare și evaluare, pe flexibilitate, valorificarea participării și promovarea valorilor.

Activitățile voluntare în cadrul unui parteneriat educațional desfășurat în comunitate permit atât profesorilor cât și elevilor să-și modifice rolurile curente și

for Continuing Training of Teachers, CQ-03,
196, MD

să-și valorizeze abilități, competențe și atitudini pentru care nu au identificat încă cel mai bun mediu de manifestare.

În mod practic, se pleacă de la faptul că profesorii și elevii participă împreună la dezvoltarea unui proiect comun. Spre exemplu, pot gândi și pune în practică un proiect de protecție a mediului înconjurător de tipul: igienizarea și colectarea selectivă a gunoaielor din curtea școlii și amenajarea terenului degajat pentru activități recreative sau sportive pentru elevi.

Deși este o acțiune de voluntariat simplă, un astfel de proiect poate fi reprezentativ ca și exemplu de activitate comunitară: profesorii, reprezentanții primăriei, părinții și elevii pot participa împreună atât la organizarea planului de intervenție cât și la punerea lui în practică. Proiectul va pune atât profesorii cât și elevii în fața unui alt tip de provocare decât cea cu care sunt obișnuiți zi de zi: atât unii cât și alții vor avea alte roluri decât cele pe care le „joacă” în școală. Grupul de voluntari compus din cât mai mulți reprezentanți ai comunității vor participa împreună la organizarea proiectului (pașii de urmat), vor identifica și disponibiliza resurse proprii (reprezentanții autorității, părinți), vor manifesta creativitate în amenajarea unui teren de joacă prietenos, dar și sigur ... și în final, vor duce la bun sfârșit un proiectul benefic și util pentru comunitate.

Indiferent dacă la un astfel de proiect este pus în practică de școală împreună cu o organizație non-guvernamentală sau doar împreună cu comunitatea apropiată școlii, participarea voluntară la acest tip de proiect dezvoltă simțul responsabilității și al inițiativei într-un mod pe care, probabil, comunitatea nu era conștientă că îl poate juca. Prin derularea unui astfel de proiect profesorii pot transfera/exemplifica în afara spațiului clasei achiziții dobândite de obicei prin educația formală legată de mediul înconjurător, pot dezvolta și identifica la elevi abilități organizatorice și artistice, abilități pentru care nu au avut cadrul de punere în valoare până la momentul proiectului. Participarea comunității externe școlii (părinți și/sau autoritatea locală) potențează valențele sociale ale voluntariatului, implicarea participativă a celorlalți membri ai comunității sporind achizițiile comportamentale pentru fiecare dintre aceștia.

Odată cu ieșirea din spațiul clasei, obiectul activității voluntare permite maximizarea achizițiilor cognitive, comportamentale și atitudinilor. Sistemul formal de învățământ este de cele mai multe ori deficitar în privința valențelor practice ale învățării; din acest motiv,

voluntariatul permite elevilor ca prin implicare în alte activități decât cele riguros reglementate de la clasă să poată experimenta ceea ce în mod teoretic au fost informați, făcând în acest mod o legătură concretă și logică cu realitatea cotidiană. În felul acesta, nu doar își fixează și dezvoltă achizițiile, dar exersează implicarea, ceea ce pare a fi un câștig deosebit de prețios pentru dezvoltarea personală a elevului.

Voluntariatul capătă o valoare educativă pentru elev și o premisă de dezvoltare personală pentru profesor. Pentru elev este o modalitate de a învăța prin practică, procesul fiind unul mai puțin riguros și formalizat decât educația formală din școală, fiind mult mai

atractiv și uneori, mai apropiat personalității sale, ba chiar distractiv. Împreună cu elevii, profesorii fac ca învățarea să devină un efect al implicării și participării comunitare, transferând nu doar cunoștințe, ci atitudini, abilități, valori.

Europa încurajează școala să treacă dincolo de pragul tradițional al clasei pentru un schimb benefic între achizițiile provenite din educația formală și educația non-formală/informală

„Recunoașterea voluntariatului ca formă de învățare este o prioritate a acțiunii UE în domeniul educației și formării.”⁸

Europa acordă o importanță majoră dimensiunii voluntariatului în educație în procesul de validare al învățării non-formale și informale. Experiența activității de voluntariat și competențele dobândite devin astfel necesar a fi integrate în „pașaportul european al competențelor”.

⁸ Comunicare privind politicile UE și voluntariatul: recunoașterea și promovarea activităților de voluntariat transfrontaliere în UE, Comisia Europeană, 2011

Trecerea dincolo de pragul traditional al clasei pentru un schimb benefic de achiziții este în strânsă legătură cu acțiunea generată de participarea activă a elevilor la viața comunității prin voluntariat. Voluntariatul devine o formă de dobândire de achiziții printr-un proces de cooperare și colaborare deschis.

Participarea tinerilor prin voluntariat la viața societății este încurajată de Europa în scopul dezvoltării unei economii bazate pe cunoaștere, inovare, a unui nivel ridicat de educație și de competențe, pe o piață a muncii favorabilă incluziunii și a implicării active *“Voluntariatul a fost recunoscut ca unul din domeniile strategice esențiale care afectează tinerii europeni”*.^{idem4}

Preocuparea Europei pentru acest demers este datorat experiențelor pozitive înregistrate în acest domeniu. Școala și profesorii au fost încurajați să dezvolte voluntariatul și pentru că tinerii încep să se intereseze din ce în ce mai mult de modul în care se pot implica. S-a constatat că dacă experiențele dobândite prin voluntariat au fost interesante, benefice și atractive, elevii au avut mult mai multe șanse să continue ca voluntari activi multe dintre acțiunile lor de adult și chiar au antrenat alături de ei alți indivizi. Nu este mai puțin adevărat că voluntariatul nu este o trecere doar dincolo de pragul clasei către un alt tip de experiență de învățare. Prin voluntariat, atât elevii cât și profesorii trec dintr-un cadru organizațional sistemic riguros, într-un domeniu flexibil și deschis spre cooperare care dezvoltă latura socială, participativă și chiar economică a parcursului profesional și personal al celor implicați.

Participarea la proiecte de voluntariat redefinește rolul clasic al profesorilor și elevilor (profesorul facilitator, mediator al învățării non-formale/informale; elevii implicați în activitatea comunității locale, învățând roluri sociale)

Proiectele de voluntariat sunt o ocazie benefică atât pentru profesori cât și pentru elevi. În mod curent, profesorii și elevii nu intră în contact cu grupuri sociale atât de diverse cum sunt cele implicate în activități de voluntariat. Intrând în mediul unor grupuri sociale noi, voluntarii învață despre mediul în care aceștia se dezvoltă, empatizează cu ei, învață și îi învață roluri sociale pe care nu le au în mediul personal și/sau profesional uzual.

Atât profesorul cât și elevul devin mai conștienți de barierele pe care societatea le pune în fața unora dintre grupurile sociale cărora le acordă sprijinul, iar prin acțiunile lor dezvoltă sentimentul de solidaritate cu aceștia. Implicarea lor dezvoltă de asemenea, spiritul civic și al încrederii în capacitatea comunității de a fi tolerantă și responsabilă.

În mod uzual, profesorul-facilitator, prin atribuțiile sale, deschide calea unui dialog constructiv și benefic părților, căutând să identifice probleme și soluții de rezolvare a acestora. În contextul voluntariatului, rolul de facilitare al profesorului se îmbogățește prin direcționarea spre stimularea elevilor de a găsi și propune teme de proiecte benefice sau

chiar soluții la problemele comunității. Acțiunile profesorului-facilitator sunt importante pentru ele se centrează spre crearea, susținerea și consolidarea voluntariatului la nivelul elevilor și al altor participanți ai comunității.

În procesul de facilitare, profesorul va identifica obiectivul acțiunilor de voluntariat printr-o cercetare atentă privind nevoile comunității, punând întrebări, determinând participanții la reflexie asupra problemelor semnalate și a modalității prin care comunitatea poate fi capacitatea la luarea unei decizii privind rezolvarea problemei. Prin stimularea și susținerea culegerii de informații privind nevoile comunității, profesorul construiește o bază de discuții pentru elevi și ceilalți participanți din comunitate, ieșind din spațiul clasic al clasei, atribuind și supravegând noile roluri exersate. Prin crearea și menținerea unui dialog activ se ajunge la constituirea acelui grup care își asumă ideea care devine soluția unei probleme a comunității, nu doar a școlii, nu a doar a elevilor.

În viața comunității, de multe ori este nevoie de mediere între părți. În mod curent, medierea este o procedură voluntară de rezolvare a unor conflicte. De obicei, în mediere, individul adoptă o atitudine neutră și depune eforturi pentru a face părțile să ajungă la un consens care să stingă conflictul creat.

În mediul școlar, profesorul se află de multe ori în situația unui mediator. Pornind de la una dintre caracteristicile de bază ale medierii care este cea că mediatorul adoptă procesul

medierii printr-o atitudine voluntară, se pot accentua câteva aspecte legate de rolul profesorului-mediator în viața comunității și în relația de parteneriat a școlii cu aceasta.

Profesorul mediator pune un accent semnificativ pe conștientizarea și dezvoltarea principiului participării active între reprezentanții școlii și ai comunității, pe diferite paliere, surmontând barierele sau prejudecățile celor două părți. Profesorul înțelege interesele ambelor părți și construiește o punte de legătură și comunicare cu cele două părți spre beneficiul ambelor.

Rolul profesorului-mediator în contextul acțiunilor voluntare în sprijinul comunității devine astfel un vector pentru promovarea unor relații de colaborare/cooperare între elevi, între elevi și profesori, între aceștia și părinți în spiritul înțelegerii, toleranței și întraajutorării. De asemenea, profesorul mediator devine un pion principal în rezolvarea unor eventuale impedimente care pot apărea la nivelul comunității în acțiunile de voluntariat ale școlii. Prin acțiunile sale profesorul-mediator urmărește ca imaginea școlii să devină mai vizibilă, comunitatea să aibă o atitudine mai favorabilă acesteia.

Prin antrenarea elevilor, colegilor, părinților și a altor participanți din comunitate în proiecte de voluntariat profesorul-mediator ajută într-un alt mod decât cel uzual folosit în procesul instructiv de a dezvolta la elevi aptitudini folositoare întregii vieți. În același timp, realizează o mai bună poziționare a părților una față de cealaltă, având ca finalitate sprijinirea școlii din comunitate, încurajând implicarea activă a părinților în educația copiilor și în viața școlii. În acest mod, procesul de mediere – ca și cel de facilitare – atinge obiectivul final: spirit participativ în relația familie - comunitate – școală.

Dacă elevul deprinde și exersează noi roluri sociale, profesorul dobândește roluri pe care nu și le poate pune în valoare în cadrul rigid al clasei. În acest cadru informal participativ, profesorul transferă elevului deprinderi privind modalitatea prin care poate să-și stabilească obiective și să le poată atinge, oferindu-i soluții pentru identificarea pașilor de urmat și surmontarea obstacolelor. În același timp, profesorul empatizează cu elevul, devenindu-i acestuia prieten sau model de comportament social. În participarea voluntară la un proiect destinat comunității, profesorul transferă elevilor săi nu doar cunoștințele sale strict legate de disciplina pe care o predă prin expertiza pe care o pune la dispoziție derulării activităților proiectului ci, devine un vector al facilitării accesului elevului la cunoaștere și învățare prin

alte metode decât cele tradiționale. Relația care se construiește între profesor și elev (și uneori, nu numai între aceste două părți) devine o relație de susținere și îndrumare.

Spațiul educațional se schimbă din punct de vedere al obiectului învățării

Participarea elevilor la acțiunile de voluntariat pun în valoare competențele cognitive și sociale dobândite de aceștia în spațiul educațional tradițional, ca temei pentru facilitarea învățării și dezvoltării de atitudini active.

Tradițional, obiectul învățării se raportează la atingerea rezultatului stabilit a fi obținut prin învățare și este definit de ceea ce elevii învață în spațiul școlar.

Voluntariatul schimbă spațiul educațional tradițional al elevului. Spațiul lui de manifestare devine mai larg, mai divers, mai competitiv. Spațiul educațional specific creat de o acțiune comunitară devine un mediu în care profesorul adoptă un stil democratic de comunicare cu elevul și cu componenții comunității implicate: mai deschis, caracterizat prin cooperare, dezbateri și adoptare de decizii prin participarea întregului grup.

Noul spațiu educațional permite elevilor să manifeste inițiativă și participare, ghidați de către profesor. Un proiect de voluntariat va permite astfel ca elevul să se manifeste conform dezvoltării sale intelectuale și a propriilor inițiative sau inițiativelor comune asumate.

În noul spațiu educațional, profesorul susține și ghidează argumentativ acțiunile elevului, dar și contribuie substanțial la educarea și autoeducarea elevilor săi într-un nou stimulativ.

Obiectul învățării se schimbă iar spațiul educațional permite elevilor să-și dezvolte competențe cognitivo-sociale și atitudini, precum:

spirit organizatoric, competențe de planificare, competențe de previonare, compentențe de comunicare, inteligență emoțională, empatie, toleranță.

Învățarea devine: atractivă, agreabilă, motivantă (se încurajează cogniția, reflexivitatea și sensibilitatea)

Activitatea de voluntariat este o sursă și mediu de învățare. Implicarea prin voluntariat în diverse domenii și munca în echipă permit crearea unor condiții specifice prin care învățarea capătă alte trăsături decât cele oferite de climatul riguros al sistemului clasic de educație. Învățarea devine atractivă, agreabilă, motivantă.

Activitatea civică desfășurată în cadrul parteneriatelor educaționale comunitare modelează într-un mod mai prietenos mecanismele învățării și accederii la cunoaștere. În același timp, participanții sunt stimulați să-și sporească preocuparea pentru cei

din jur și pentru obiectivele cu impact pentru comunitate. Acest atitudini derivă din faptul că este stimulat spiritul altruist al celor care participă la acțiuni voluntare și care sunt predispuși să reflecteze la acele acțiuni care duc spre binele comunității.

Multe documente de politici europene se referă la capacitatea voluntariatului de a crea capital social. Așa cum susține în lucrările sale științifice renumitul profesor de politici publice la Harvard University J.F.Kennedy School of Government, dl. Robert David Putnam, capitalul social este reprezentat de „rețele, norme și încredere socială care facilitează coordonarea și cooperarea pentru atingerea unui beneficiu comun.”

În cadrul unui parteneriat educațional la nivelul comunității, participanții la acțiunile de voluntariat interacționează cu indivizi din medii sociale diferite, cu unii probabil neavând interese comune în viața cotidiană. Prin participare însă, se crează noi rețele sociale. În felul

acesta, voluntariatul stimulează capacitatea de a simți, de a percepe senzații legate de stimuli exteriori noi față de obișnuitul cotidian, de a reacționa afectiv sau emotiv față de situații sau semenii cu care empatizăm.

Noile rețele sociale create dezvoltă acțiuni colective voluntare, îndreptate pe de o parte către un beneficiu comunitar, pe de altă parte către dobândirea de către participanți a unor achiziții personale specifice.

Implicarea în aceste noi relații sociale dezvoltă la elevi competențe generale precum comunicarea, relaționarea cu alți parteneri decât cei obișnuiți (autoritate, personalități publice, agenți economici etc.), abilități de negociere, asumarea răspunderii, spiritul de inițiativă, leadership, comunicare interculturală, capacități decizionale etc.

În același timp, competențe specifice legate de implicarea într-un proiect de voluntariat cum ar fi: gândirea și scrierea unui proiect de voluntariat, documentarea în scopul proiectului, competențe de administrare a resurselor (materiale, umane, de timp), relevarea unor abilități socio-culturale etc., vor fi o provocare pentru aceștia.

Voluntarul = achiziții din sfera valorilor și atitudinilor

Valorile personale sunt acele reguli pe care ne bazăm de-a lungul vieții proprii și pe baza cărora luăm decizii. Prin voluntariat reușim să dobândim achiziții noi din sfera valorilor sau ne dezvoltăm valori pe care nu le-am „exploatat” încă. Implicarea activă și participativă dezvoltă sau potențează atitudini la nivel de individ și/sau de comunitate.

Multe proiecte de voluntariat dezvoltate la nivelul școlii au implicat comunitatea alături de școală (profesori, elevi) pentru ajutorarea semenilor mai puțin norocoși ai grupului (familii nevoiașе, bătrâni, indivizi cu probleme medicale etc.); alte tipuri de proiecte au abordat problematica violenței în școală-familie-comunitate sau proiecte care au promovat securitatea, protecția și siguranța mediului.

Aceste tipuri de activități voluntare au determinat schimbări la nivel individual, elevii au devenit mai atenți la mediul care îi înconjoară, au devenit mai empatici și au trecut de la o atitudine pasivă față de comunitate la o atitudine activă și de înțelegere.

Voluntariatul constituie un mediu util în care valorile umane pot deveni premisele descoperirii și dezvoltării unor atitudini personale care pot contribui într-un mod atractiv și motivant la devenirea elevilor ca cetățeni prețioși pentru societate. Un astfel de transfer de la valoare la atitudine poate fi exemplificat prin tabelul de mai jos:

Valori	Atitudini, ca raportare la valori
Autocunoaștere	Voluntarul își dezvoltă încrederea în forțele proprii, devenind încrezător în abordarea provocărilor, stabilind un autocontrol constant al acțiunilor sale
Dezvoltare personală	Voluntarul își lărgeste orizontul cunoașterii, adoptând un comportament deschis către cunoaștere și acumulare
Competență	Voluntarul își transferă expertiza proprie în mediul în care acționează și are disponibilitate pentru un schimb de expertiză din partea altor componenți ai comunității
Disciplină	Voluntarul se manifestă în acțiunile sale cu hărnicie și conștiinciozitate
Cunoaștere	Voluntarul manifestă determinare și înțelepciune
Responsabilitate	Voluntarul acționează cu fermitate și manifestă discernământ
Leadership	Voluntarul are inițiativă dublată de prudență, hotărâre dublată de flexibilitate, justiție dublată de recunoașterea meritelor
Putere	Voluntarul devine recunoscut de comunitate datorită acțiunilor benefice
Respect	Voluntarul este empatic față de nevoile comunității, nestânjenind solicitările și năzuințele semenilor
Prietenie	Voluntarul transmite siguranță și sensibilitate celor din jurul său

Recunoaștere	Voluntarul răspunde cu bucurie cerințelor și dorințelor celor care manifestă responsabilitate pentru semenii
Creativitate	Voluntarul manifestă ingeniozitate în găsirea unor soluții optime la problemele comunității
Cultură	Voluntarul are înțelepciunea de a trece dincolo de circumstanțele personale ale mediului din care provine și acceptă diversitatea
Relații umane	Voluntarul se manifestă tolerant, sincer, onest în comunicarea cu cei din comunitate
Comunitate	Voluntarul este disponibil pentru proiectele și prioritățile celor pe care îi servește

În concluzie, cei antrenați în proiectele de voluntariat, bazându-se pe un sistem de valori umane optim dezvoltă un tip de atitudine benefică față de comunitate, caracterizată în principal prin implicare activă.

Dezvoltarea unui comportament activ (se înțeleg fenomenele, crește motivarea care duce la acțiune, deci implicare, de dezvoltă o viziune ca urmare a participării, elevii (voluntarii) capătă experiență, deci participă la schimbare

Activitatea desfășurată ca voluntar poate avea o influență semnificativă asupra alegerilor profesionale ale elevului. Voluntariatul, fiind una dintre cele mai ofertante tipuri de învățare informală și non-formală permite elevilor să exploreze opțiuni de carieră diverse.

Comportamentul activ pe care îl adoptă elevul în activitățile de voluntariat influențează capacitatea acestuia de a dobândi cunoștințe într-un mod mult mai atractiv decât învățarea tradițională. Elevul este mult mai motivat și interesat în acumularea de cunoștințe și abilități noi sau utile experiențelor viitoare.

Prin participare, elevul își dezvoltă spiritul activ prin care se raportează la comunitate și nevoile acesteia, iar prin acțiunile sale este un vector important al schimbărilor.

Implicarea elevilor realizează, în același timp înțelegerea fenomenelor sociale și schimbul de valori din comunitate, procesul desfășurându-se în ambele sensuri – de la elevi la comunitate și de la comunitate la elevi.

Pe lângă valoarea puternic socială (care este de obicei mult mai ușor sesizabilă), voluntariatul are și o valoare economică semnificativă. Valoarea economică a voluntariatului este dată, în principal, de faptul că prin participare la voluntariat, elevul capătă experiență practică. Acesta este un câștig de necontestat și cel mai evident avantaj al participării active la viața comunității pentru voluntari.

Reglementările legale permit voluntarului să folosească experiența generată din implicarea în activități de voluntariat, iar aceasta poate să conteze în succesul angajării pe piața muncii. Scopul voluntariatului însă, nu trebuie să fie privit doar ca o valoare economică. Dimensiunea economică este o consecință a implicării active a voluntarului în acțiuni în societate, voluntariatul urmărind în principal, însă, beneficii sociale, ca alternativă sau complementar politicilor publice promovate de autoritate.

Voluntariatul contribuie la dezvoltarea societății prin faptul că promotorii săi dezvoltă, la rândul lor, cunoștințe, abilități sociale și abilități practice, valori umane de tipul solidarității, toleranței, simțului civic, premise temeinice pentru un parteneriat social de durată.

Parteneriatul educațional se manifestă social și prin comportamentul activ al elevilor voluntari care vin motivați, creativi și de multe ori cu viziuni inovative. Poziția și

acțiunea lor sunt vectori ai managementului schimbării dezvoltat de proiectele de voluntariat din comunitate.

Comunitatea ar trebuie să fie puternic interesată în promovarea unui parteneriat activ cu școala pe baza voluntariatului. Beneficiile nu sunt doar îmbunătățiri ale statusului social al subiecților voluntariatului. Voluntariatul ajută comunitatea în rezolvarea unor probleme economico-sociale permițând acesteia chiar de a se degreva financiar de unele cheltuieli publice. Beneficiile parteneriatului bazat pe voluntariatul comunității cu școala sunt însă mult mai importante, chiar dacă cele mai multe dintre ele au un caracter imaterial.

În concluzie, câteva dintre beneficiile voluntariatului

pot fi enumerate mai jos:

- promovarea unei forme de democrație participativă care poate fi cu succes exersată în cadrul unui parteneriat educațional;
- participarea unui număr din ce în ce mai semnificativ al reprezentanților comunității în zona nonformală/informală a educației;
- dezvoltarea de proiecte educaționale dincolo de spațiul educațional tradițional;
- modificarea rolurilor profesorilor și a obiectului învățării prin orientare spre implicare activă spre comunitate și nevoile acesteia;
- dezvoltarea unor achiziții cognitive și comportamentale care pot constitui temeiuri pentru cariera și/sau dezvoltarea personală viitoare a celor implicați;
- dezvoltarea unui sistem de valori și atitudini la “actorii” parteneriatului bazat pe orientarea spre beneficiul public și asumarea de noi roluri sociale;

- realizarea schimbării generatoare de progres și bunăstare la nivel de comunitate și societate.

Temă de reflecție!

Reflectează asupra achizițiilor/competențelor ce se vor forma la nivelul tuturor actorilor participanți la un proiect de voluntariat civic. Alege un domeniu din comunitate și scrie o schiță de proiect de voluntariat în parteneriat.

6.4. Oferta educațională a școlii – răspuns la nevoile și așteptările comunității

a) Vizită de studiu – proiect de succes

În cadrul Proiectului “ **AGROSTAGIU – consiliere profesională și stagii de pregătire practică**”, POSDRU/161/2.1/G/141492, finanțat din instrumente structurale, **Liceul Tehnologic Sfântul Haralambie** din Turnu Măgurele, județul Teleorman, a organizat o vizită de studiu la **Liceul Tehnologic Constantin Dobrescu** din Curtea de Argeș, județul Argeș, ambele din Romania, dar din regiuni diferite de dezvoltare.

Titlul proiectului: *Învață să prinzi rădăcini în câmpul muncii în agriCULTURA!*

Data derulării vizitei: 5 iunie 2016

Durata vizitei (deplasare și activități): 12 ore

Participanți: 25 de elevi de la clasele X – XII și școala profesională, filiera tehnologică, domeniul agricol și 3 cadre didactice însoțitoare

La acțiunile derulate la locația vizitată mai participă: agenți economici/angajatori, părinți, reprezentanți ai partenerilor din proiect.

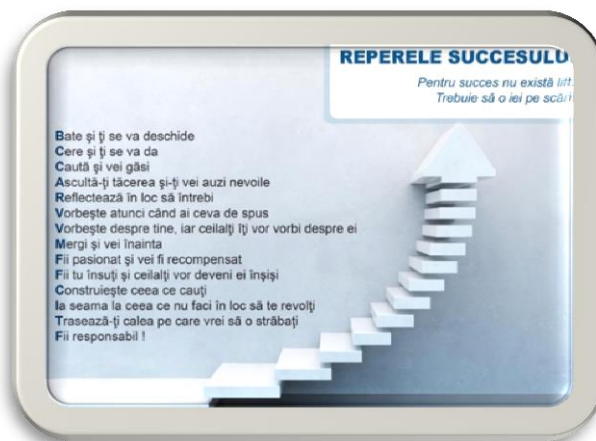

Buget acțiune: costuri aferente deplasării cu autocar, masă pentru 50 persoane (câte 25 de elevi de la unitatea școlară care a organizat vizita și 25 elevi de la unitatea școlară vizitată, 5 adulți, 28 pachete pentru drum la întoarcere, apă plată pentru drum, materiale de prezentare distribuite elevilor de la liceul vizitat).

Scopul acțiunii: aprofundarea tematicii tranziției de la școală la viața activă, a legăturilor dintre cererea pieței muncii și formarea profesională inițială, prin schimbul de experiență și de bune practice.

Obiectivele acțiunii:

- lărgirea orizontului elevilor privind echipamentele și utilajele utilizate în atelierul școală și ferma agricolă;
- îmbunătățirea capabilităților de comunicare și interacțiune ale elevilor;
- observarea și corectarea, dacă e cazul, a unor comportamente manifestate în alt cadru educațional decât cel formal.

Activități:

- participarea la lecții deschise pe teme de actualitate/sezoniere;
- organizarea unei mese rotunde pe tema stagiilor de pregătire practică la firme reale, private, pe baza contractului de practică;

- întâlnire cu agenți economici și discuții pe tema calităților și competențelor de care sunt interesați angajatorii;
- vizitarea atelierului - școală, a fermei de care dispune liceul vizitat;
- asistarea la exerciții demonstrative privind funcționarea unor utilaje agricole;
- servirea mesei la cantina școală, socializare și inter-cunoaștere, moment informal.

Rezultate așteptate:

- validarea unor percepții personale referitor la modalitățile de instruire;
- completarea conceptului de formare inițială pentru o piață a muncii concurențială;
- educație antreprenorială;
- validarea conceptelor parcurse la sesiunile anterioare de consiliere profesională;
- completarea bagajului de cunoștințe în vederea elaborării planului de carieră.

b) “Ziua porților deschise”

Motto

“Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci, să-i învățăm să se adapteze.” (Maria Montessori – “Descoperirea copilului”)

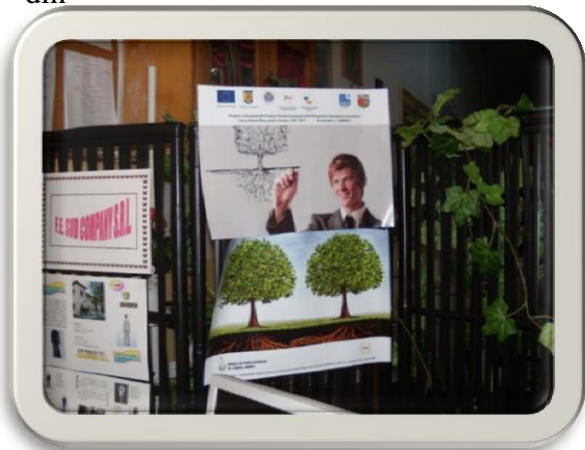
În cadrul Proiectului “ **AGROSTAGIU – consiliere profesională și stagii de pregătire practică**”, POSDRU/161/2.1/G/141492, finanțat din instrumente structurale, **Liceul Tehnologic Sfântul Haralambie** din Turnu Măgurele, județul Teleorman, a organizat o campanie de informare și conștientizare privind oportunitățile de educație și formare profesională a elevilor, în domeniul agricol, filiera tehnologică, nivel liceal și profesional.

Unul dintre momentele campaniei l-a constituit evenimentul „**Ziua porților deschise**”, ocazie cu care elevi de clasa a VIII-a de la școlile gimnaziale din zona urbană și rurală a liceului tehnologic, însoți de profesorii lor și de părinți au vizitat liceul și au participat la activitățile organizate cu ocazia evenimentului.

Parteneri: școlile gimnaziale cu clasele I – VIII din aria de recrutare a liceului gazdă

Buget: cheltuieli realizate pentru amenajarea standurilor expoziționale; organizarea evenimentului a fost o activitate subcontractată către un furnizor privat; finanțarea s-a realizat din

bugetul proiectului finanțat din instrumente structurale.

Activități: 3 ateliere tematice, târgul ofertei educaționale a liceului tehnologic pentru anul școlar 2015 – 2016

Atelier tematic 1 „Licean, patru ani, în câmpul muncii LA MULȚI ANI!

Activitate de consiliere a elevilor de clasa a VIII-a care au vizitat liceul la data evenimentului. Activitatea demonstrativă și practic – aplicată vizitatorilor. Participă și profesorii însoțitori ai elevilor de clasa a VIII-a.

Atelier practic 2 „ Sădim astăzi roadele de mâine” (plantare de pomi și flori în curtea Liceului Sfântul Haralambie. Activitate practică, destinată elevilor liceului, sub îndrumarea unui specialist din mediul privat.

Atelier interactiv 3 „O floare și mai mulți grădinari” masă rotundă cu

participare deschisă – elevi, părinți, profesori, agenție economici, pentru identificarea rolurilor diverse ale tuturor actorilor educaționali pentru facilitarea accesului absolvenților de liceu pe piața forței de muncă.

Târgul ofertei educaționale – standuri amenajate pe holul de acces în liceu, cu materiale reprezentative pentru disciplinele din domeniul agricol, din cadrul calificărilor cuprinse în oferta educațională. La fiecare stand, echipe profesor – elevi vor prezenta materialele, rezultatele și provocările calificării profesionale prezentată.

Aspecte

organizatorice:

Se transmite către școlile vizate scrisoarea de prezentare a evenimentului și a intervalului de timp când sunt așteptați elevii însoțiți de profesorii diriginți. Scrisorile sunt duse de către elevii de clasa a XI-a ai liceului. Se promovează mesajul de invitație și prin media locală.

Se constituie echipe mixte (profesori – elevi) pentru asigurarea ordinii și fluidizarea vizitatorilor.

Se stabilesc moderatorii fiecărui atelier tematic și se pregătesc desfășurătoarele de activităților.

Organizarea evenimentului, în toate momentele sale se realizează de către furnizorul de servicii subcontractat, după aprobarea tuturor etapelor de către echipa de proiect a Liceului Tehnologic.

Participarea la ateliere este liberă, opțiunea pentru un atelier sau altul aparține vizitatorilor.

Se aplică chestionarul de satisfacție tuturor vizitatorilor în vederea colectării de feedback.

Rezultate:

- 100 de elevi de clasa a VIII-a vizitează liceul;
- creșterea gradului de responsabilizare a elevilor și profesorilor liceului față de rolul și valoarea membrilor în echipă;
- promovarea imaginii Liceului tehnologic în comunitate;
- sensibilizarea comunității față de viața școlii, nevoile și valorile sale.

7. Bibliografie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....